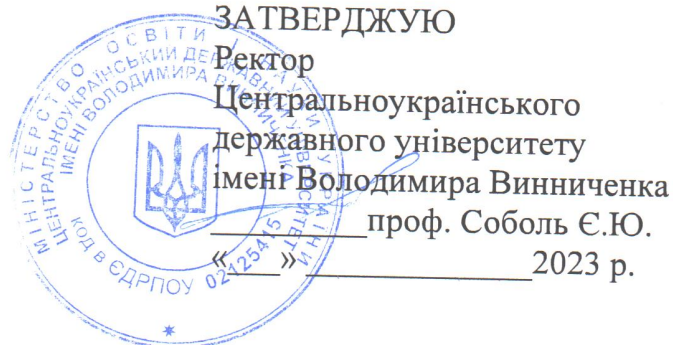

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка**

Факультет української філології, іноземних мов і соціальних комунікацій

Кафедра германських мов, зарубіжної літератури та методик їхнього навчання

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

**Центральноукраїнського
державного університету
імені Володимира Винниченка**

проф. Соболь Є.Ю.

2023 р.

ПРОГРАМА

**кваліфікаційного екзамену з німецької мови та методики її викладання,
зарубіжної літератури та методики її викладання**

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

спеціальності 014 Середня освіта

предметної спеціальності 014.021 Англійська мова і література

**Освітня програма Середня освіта (Мова і література (англійська та
німецька))**

Програму кваліфікаційного екзамену
розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри
германських мов,
зарубіжної літератури
та методик їхнього навчання
Протокол № 6 від «19» грудня 2023 р.

Програма кваліфікаційного екзамену з німецької мови та методики її викладання, зарубіжної літератури та методики її викладання (для студентів спеціальності 014.021 Середня освіта (Англійська мова і література). Освітня програма: Середня освіта (Мова і література (англійська та німецька)) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Упорядники: Хоменко Т. А., Пянковська І. В., Вечірко О. Л., Манойлова О. М. Кропивницький, 2023 р.

Програма містить пояснювальну записку, вимоги до студентів на кваліфікаційному екзамені, структуру і зміст державного екзамену, критерії оцінювання, перелік усних тем і кваліфікаційних завдань з методики викладання німецької мови, а також список основної та додаткової літератури для підготовки.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Кваліфікаційний екзамен з німецької мови та методики її викладання

Розвиток освіти в Україні визначається у загальному контексті Європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності загальносвітової культури, реалізацією положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки. У світлі окресленої орієнтації кваліфікаційний екзамен з німецької мови передбачає знання з таких дисциплін: «Практичний курс німецької мови», «Методика викладання німецької мови».

Кваліфікаційний екзамен – це один з елементів атестації студентів, що відбувається після завершення навчання в університеті на освітньо-кваліфікаційному рівні *бакалавр* для визначення фактичної відповідності рівня освітньої підготовки студентів вимогам кваліфікаційної характеристики. Головною вимогою кваліфікаційного екзамену до рівня теоретичної підготовки студентів-випускників є ґрунтовне знання ними теоретичних основ фахових дисциплін, провідних концептуальних теорій навчання і виховання, усвідомлення ролі і значення психолого-педагогічних наук у майбутній професійній діяльності.

Під час розробки програми кваліфікаційного екзамену було враховано вимоги освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця рівня *бакалавр* зі спеціальності *014.021 Середня освіта (Мова і література (англійська))*, зміст затверджених навчальних та робочих програм з практичного курсу німецької мови, а також методики викладання німецької мови у середній школі.

Під час екзамену студенти-випускники повинні продемонструвати практичне володіння німецькою мовою, а також знання та вміння з методики навчання німецької мови, виявити володіння педагогічними і методичними вміннями та науковим підходом до розв'язання практичних проблем навчання і виховання. Відповідь студента на кваліфікаційному екзамені повинна засвідчити повноту знань категоріально-понятійного апарату з німецької мови і методики її навчання, нових підходів до трактування окремих понять, розуміння їхньої сутності, а також знання принципів, методів, засобів навчання і виховання. Студент-випускник демонструє здатність здійснювати фахову діяльність, рівень володіння вміннями й навичками операційного рівня, сформованість гностичних, конструктивно-планувальних, проектувальних і комунікативно-навчальних умінь.

Форма екзамену: екзамен відбувається в усній формі.

Завдання кваліфікаційного іспиту доведені до відома студентів під час зимової сесії.

Дисципліни, які виносяться на кваліфікаційний екзамен: практичний курс німецької мови, методика викладання німецької мови.

Структура та зміст кваліфікаційного екзамену:

Кваліфікаційний екзамен складається з двох частин.

Екзаменаційний білет до кваліфікаційного іспиту з німецької мови та методики її викладання включає два завдання, відповідь студента оцінюється в 50 балів:

- непередготовлена монологічна розповідь за запропонованою темою – 25 балів;

- захист кваліфікаційного завдання з методики викладання німецької мови у середній школі – 25 балів.

Оцінювання кожного завдання здійснюється за визначеними критеріями в межах певної кількості балів. Оцінка за державний іспит виставляється відповідно до шкали оцінювання, шляхом переведення отриманих балів (0–100) в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (FX–A).

ПРОГРАМА З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

На комплексному бакалаврському екзамені студенти повинні продемонструвати вміння монологічного висловлювання та ведення бесіди за запропонованою темою. Питання з німецької мови включає презентацію усної розмовної теми.

1. ВИМОГИ ДО ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

1.1. Усна розмовна тема. Бесіда з актуальних проблем життя сучасної України та Німеччини. Час монологічного говоріння – **4 хвилини**.

1.2. Ініціативне діалогічне мовлення, під час якого передбачено обговорення комунікативної проблеми, запропонованої членами екзаменаційної комісії, в межах тематики курсу. Час діалогічного мовлення – **4 хвилини**.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ УСНОГО ПОВІДОМЛЕННЯ

1. Erzählen Sie über sich selbst, Ihre Familie, Ihre Freunde.
2. Erinnern Sie sich an Ihre Schulzeiten und erzählen Sie darüber.
3. Vergleichen Sie Ihr Lernen in der Schule und Ihr Studium an der Universität. Welche Schwierigkeiten mussten Sie überwinden?
4. Berichten Sie über Ihre Zukunftspläne.
5. Teilen Sie Ihre Gedanken an die zukünftige Arbeit mit.
6. Nennen Sie Vorteile und Nachteile des Lehrerberufes und begründen Sie Ihre Meinung.
7. Ist die Liebe der Sinn des Lebens. Sprechen Sie darüber.
8. Welche Eigenschaften soll Ihr Ehepartner haben. Begründen Sie Ihren Wahl.
9. Beschreiben Sie das Haus oder die Wohnung Ihres Traums.
10. Wo wollen Sie keinesfalls wohnen? Begründen Sie Ihre Meinung.
11. Erzählen Sie über Ihr Lieblingsstadt in Deutschland.
12. Berichten Sie über Ihre Heimatstadt.
13. Wohin möchten Sie reisen? Warum?

14. Berichten Sie über die schlechteste Reise in Ihrem Leben-

15. Erzählen Sie über den glücklichsten Tag im Leben.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЇ УСНОЇ РОЗМОВНОЇ ТЕМИ

Під час оцінювання відповіді студента керуються такими параметрами
(0 – 25 балів):

ОРГАНІЗАЦІЯ МОВЛЕННЯ	Максимальні бали = 15
Структурованість мовлення	2
Вичерпність, логічність, чіткість представлення розмовної теми	6
Аргументованість: а) приклади б) кількісні дані в) цитація	4
Зв'язність мовлення: а) привертання уваги адресата; б) використання маркерів внутрішнього підсумовування, в) маркерів закінчення доповіді.	2
Збалансованість доповіді (уміння збалансовано використовувати час для розкриття основних пунктів)	1
ФОРМА ВИКЛАДУ ПРОМОВИ	Максимальні бали = 4
Вільний виклад з елементами відтворення напам'ять	1
Непідготовлене мовлення	1
Точність, відповідність фахової метамови (коректне вживання термінів, визначень)	2
МОВНА ГРАМОТНІСТЬ	Максимальні бали = 6
Різноманітність лексичного складу	2
Відповідність лексичним нормам	2
Відповідність фонетичним нормам	2

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ТА МЕТОДИКИ ЇЇ ВИКЛАДАННЯ

Кваліфікаційний екзамен — це комплексна перевірка знань студентів з дисциплін, передбачених навчальним планом, за білетами, складеними у повній відповідності до навчальних програм. На підготовку і складання кваліфікаційних іспитів надається не менше п'яти навчальних днів, протягом яких організовується читання оглядових лекцій, проведення групових та індивідуальних консультацій.

До складання кваліфікаційного екзамену з німецької мови та методики її викладання (освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр») допускаються студенти IV курсу, які виконали всі вимоги навчального плану.

Кваліфікаційний екзамен з німецької мови та методики її викладання складається німецькою мовою (німецька мова) та українською мовою (методика викладання німецької мови).

Для проведення кваліфікаційного екзамену організовується екзаменаційна комісія в складі голови та екзаменаторів (членів) комісії. Комісія створюється щорічно наказом ректора і діє протягом календарного року. Робота екзаменаційних комісій проводиться у терміни, передбачені навчальними планами університету.

Під час підготовки до відповіді на питання білету студентам забороняється користуватися мобільними телефонами, іншими технічними пристроями та матеріалами на паперових та електронних носіях. У разі невиконання зазначених вимог студенту виставляється оцінка «незадовільно».

Отримавши екзаменаційний білет, студент знайомиться із змістом питань, визначає місце кожного з них у загальній структурі фахової підготовки. Визначивши логіку відповіді на питання, потрібно скласти розгорнутий план відповіді у формі окремих тез.

Кваліфікаційний екзамен з німецької мови та методики її викладання передбачає перевірку й оцінку сформованості у студентів предметно-фахової компетенції: комунікативної, соціокультурної, професійної тощо. Випускники повинні володіти теоретичними знаннями, комунікативними вміннями і навичками, вміти реалізувати здобуті знання та вміння у майбутній професійній діяльності.

На кваліфікаційному екзамені з німецької мови та методики її викладання студенти-випускники повинні продемонструвати:

- комунікативну компетенцію, тобто володіння способами формулювання думок відповідною мовою, способами реалізації мовної норми в різних видах мовленнєвої діяльності;
- соціокультурну компетенцію — знання основних особливостей розвитку країни, мова якої вивчається, та використання широкого спектру лексико-граматичних засобів мови для висловлення думок з тем, які вивчались, вміння вести бесіди, дискусії, опираючись на граматичний, лексичний та фонетичний матеріал;
- володіння професійно-методичними вміннями: конструктивно-планувальними, комунікативно-навчальними, організаційними, розвиваючо-виховними і дослідницькими, сформованими після вивчення теоретико-практичного курсу методики та під час педагогічної практики.

У разі сумніву щодо розуміння сформульованих у білеті питань студент має право звернутися за поясненнями до екзаменаційної комісії.

До початку екзамену група студентів, які складають його за розкладом у цей день, запрошується в аудиторію, де відбувається засідання ЕК.

Голова комісії поздоровляє студентів з початком екзамену, знайомить їх зі складом ЕК і коротко пояснює порядок її роботи.

Кожному зі студентів для підготовки відповідей виділяють окремий стіл. Необхідні записи студент робить на стандартних аркушах, що видаються комісією.

На усному екзамені кульмінаційна частина іспиту — заслуховування комісією відповідей студента. Якщо останній відхиляється у бік від сформульованих у білеті питань, голові комісії необхідно спрямувати відповідь студента у правильному напрямі. Члени комісії, з дозволу голови ЕК, мають право задавати уточнюючі й додаткові питання. Методично доцільно задавати питання після відповідей студента на всі питання екзаменаційного білета.

Якщо студент допускає у відповіді помилки, його треба негайно виправляти. При необхідності можна супроводжувати свої зауваження короткими поясненнями, щоб запобігти можливим повторенням аналогічних помилок у наступних відповідях студента.

Додаткові питання члени комісії задають на кваліфікаційному іспиті за таких обставин:

- відповідь студента не достатньо повна, позбавлена логічності й визначеності;
- у відповіді допущені суттєві помилки;
- виникають сумніви в оцінюванні знань студента.

Уточнюючі й додаткові питання треба чітко сформулювати. Члени комісії повинні пам'ятати про необхідність підтримки на іспиті невимушеної, доброзичливої обстановки, яка сприятиме спокійній підготовці студентів до відповідей.

Разом з тим важливо органічно поєднувати на кваліфікаційному екзамені високу вимогливість і об'єктивність в оцінках, індивідуальний підхід до студентів у визначенні рівня їх предметно-фахових знань, умінь, навичок.

Рішення щодо оцінки знань студента приймається Екзаменаційною комісією на закритому засіданні відкритим голосуванням простою більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. За умови рівності кількості голосів вирішальним є голос голови.

Студентам, які не склали комплексний кваліфікаційний екзамен за фахом з поважних причин (підтверджених документально), ректором університету йому може бути надана можливість складання екзамену під час підготовки до інших кваліфікаційних екзаменів.

Протоколи засідання Екзаменаційної комісії, залікові книжки з проставленими в них оцінками підписуються головою і членами комісії.

Результати комплексного кваліфікаційного екзамену оголошуються студентам у день його проведення після оформлення протоколів Екзаменаційної комісії. При цьому дається загальна оцінка відповідей студентів, відзначаються найбільш яскраві з них, характеризується рівень фахової підготовки студентів. Після закінчення роботи голова Екзаменаційної комісії складає звіт.

Таблиця розподілу балів на кваліфікаційному екзамені з німецької мови та методики її викладання

Теоретична частина	К-ть балів	Практична частина	К-ть балів
1. Презентація усної розмовної теми	25	1. Методична грамотність	5
		2. Точність виконання завдань	5
		3. Коректність використання наочності (у тому числі ТЗН)	5
		4. Здатність до обговорення методичних рішень	5
		5. Правильність оформлення плану-конспекту уроку	5
Разом за теоретичну частину	25	Разом за практичну частину	25
Разом за кваліфікаційний екзамен з німецької мови та методики її викладання			50

Література.

- з німецької мови:

1. Buscha A., Szita S. Begegnungen. DeutschalsFremdsprache. IntegriertesKurs-undArbeitsbuch. Sprachniveau A2. Leipzig, Schubert-Verlag, 2007. 269 S.
2. Buscha A., Szita S. Begegnungen. DeutschalsFremdsprache. IntegriertesKurs-undArbeitsbuch. Sprachniveau B1. Leipzig, Schubert-Verlag, 2008. 268 S.
3. Кудіна О.Ф., Феклістова Т.О. Німецька мова для початківців. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова Книга, 2018. 520 с.
4. Євгененко Д.А., Білоус О.М., Кучинський Б.В. та ін. Практична граматики німецької мови. Вінниця: Нова книга, 2018. 557 с.

- з методики викладання німецької мови:

Основна література

1. Басай Н. Німецька мова (4-й рік навчання): підручник для 8 класу закл. загальн. серед. освіти, 2-ге видання, перероблене. К. : Методика Паблішинг, 2021. 184 с.
2. Басай Н. Німецька мова (5-й рік навчання): підручник для 9 класу закл. загальн. серед. освіти, 2-ге видання, перероблене. К. : Методика Паблішинг, 2021. 200 с.
3. Сотникова С.І., Гоголева Г.В. Німецька мова (1-й рік навчання). Підручник для 5 класу закладів загальн. середн. освіти. Х.: Вид-во «Ранок», 2022. 192с.
4. Сотникова С.І. Німецька мова (2-й рік навчання): підруч. для 6 класу загальноосвіт. навч. закл. «H@llo, Freunde!» Х.: Вид-во «Ранок», 2014. 192 с.
5. Сотникова С.І. Німецька мова (3-й рік навчання): підруч. для 7 класу закл. загальн. серед. освіти. Х. : Вид-во «Ранок», 2020. 240 с.

6. Сотникова С.І. Німецька мова (4-й рік навчання): підруч. для 8 класу закл. загальн. серед. освіти. Х. : Ранок, 2021. 223 с.
7. Сотникова С.І. Німецька мова (5-й рік навчання): підруч. для 9 класу закл. загальн. серед. освіти, 2-ге видання, перероблене. Х.: Вид-во «Ранок», 2017. 240 с.
8. Legutke M., Scharf M. DLL 01: Lehrkompetenz und Unterrichtsgestaltung. Stuttgart: ErnstKlett-Sprachen. 2018. 199 S.
9. Funk H., Kuhn Ch., u.a. DLL 04: Aufgaben, Übungen, Interaktion. München: Klett-Langenscheidt. 2018. 184 S.

Додаткова література:

1. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник. Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін. К.: ВЦ «Академія», 2010. 328 с.
2. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Київ: Ленвіт, 2002. 328 с.
3. Пянковська І.В. Kreatives Schreiben im DaF-Unterricht. Україна та німецькомовні країни в діалозі літератур, мов та культур: Матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції Асоціації українських германістів. Львів: ПАІС, 2013. С. 202–204.
4. Пянковська І.В. Textkompetenz als Bestandteil der Sprachkompetenz. Наукові записки. Випуск 165. Серія: Філологічні науки. Кропивницький: Видавництво «Код», 2018. С. 542–548.
5. Пянковська І.В. Übungstypen zum Leseverstehen im Fremdsprachenunterricht. Освітній вимір: зб. наук. праць/ голов. ред. О.В. Бондаренко. Кривий Ріг, 2020. Вип. 2 (54). С. 84–97.
6. Сидоренко М. Використання інноваційних технологій навчання німецької мови (Плани-конспекти уроків). Deutsch. Nr. 33 (281). 2011. С. 10–29.
7. Bilous O., Mishchenko A., Datska T., Ivanenko N., Kit L., Piankovska I., Vereshchak Y. Modern Linguistic Technologies: Strategy for Teaching Translation Studies. Rupkatha Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities. Vol. 13, No. 4, 2021. P. 1–12.
8. Piankovska I. Didaktisierung der Geschichte des zentral-ukrainischen Dorfes Alt-Danzig. H. Philipp, Th. Stangl, J. Wellner (Hg.) Deutsch in der Ukraine. Geschichte, Gegenwart und zukünftige Potentiale. FzDiMOS. Band 10. Regensburg, 2021. S. 314–330.

ПРОГРАМА З МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Об'єкти оцінювання – знання та компетенції з методики викладання німецької мови.

Мета кваліфікаційного завдання – визначення рівня сформованості методичної компетентності:

- оволодіння методичними знаннями, операційно-методичними і психолого-педагогічними вміннями;

- технологічна готовність професійно використовувати у навчальному процесі інформаційні і комунікаційні технології навчання, методики і прийоми, адаптуючи їх до різних педагогічних ситуацій;
- формування ціннісних орієнтирів, готовність до творчої самореалізації в педагогічній діяльності;
- здатність до методичної рефлексії;
- вміння критично оцінювати й переосмислювати якості власної діяльності, аналізувати ефективність прийомів і вправ, які використовуються.

Під час державної атестації випускнику/випускниці необхідно захистити модель уроку, при тому:

- 1) скласти стислий план-конспект усього уроку;
- 2) розгорнуто розробити вказаний фрагмент уроку, враховуючи
  - дидактико-методичні принципи організації та проведення уроку (компетентнісна спрямованість, орієнтація на успіх, орієнтація на дії, орієнтація на завдання, орієнтація на взаємодію, контекстуалізація, персоналізація, активація учнів);
  - ефективність запропонованих завдань і вправ;
  - форми соціальної взаємодії на уроці (фронтальне навчання, індивідуальна робота, робота в парах, робота в групах);
  - інтерактивні форми роботи;
- 3) обґрунтувати мету, тип заняття, структуру та етапи, використання наочності, ТЗН, очікувані результати.

Вимоги до кваліфікаційного завдання, що моделює діяльність вчителя.

Виконане кваліфікаційне завдання має містити:

- усне обґрунтування моделі навчального заняття, цілей і типу заняття з предмету у контексті сучасної методики навчання;
- обґрунтування етапів заняття, прийомів, засобів реалізації цілей і задач, вибір обладнання, використання засобів навчання;
- дотримання норм часу при висвітленні окремих складових завдання, логічність переходу від однієї частини до іншої;
- обґрунтування очікуваних результатів.

ПЕРЕЛІК КВАЛІФІКАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ

1. Урок 4 за темою „Wie geht's?“ (с. 14-15). Підготуйте фрагмент уроку з навчання діалогічного мовлення, впр./завд. 4-6 (Сотникова С.І., Гоголева Г.В. Німецька мова (1-й рік навчання). Підручник для 5 класу закладів загальн. середн. освіти. Х.: Вид-во «Ранок», 2022. 192 с.)
2. Урок 21 за темою „Schulsachen“ (с. 58-60). Підготуйте фрагмент уроку із введення та закріплення лексичного матеріалу, впр. 3-5 (Сотникова С.І., Гоголева Г.В. Німецька мова (1-й рік навчання). Підручник для 5 класу закладів загальн. середн. освіти. Х.: Вид-во «Ранок», 2022. 192 с.)
3. Урок 29 за темою „Lieblingsfeste“ (с. 80-82). Підготуйте фрагмент уроку із введення та закріплення лексичного матеріалу, впр. 2-5 (Сотникова С.І., Гоголева Г.В. Німецька мова (1-й рік навчання). Підручник для 5 класу закладів загальн. середн. освіти. Х.: Вид-во «Ранок», 2022. 192 с.)
4. Урок 36 за темою „Mein Lieblingsessen“ (с. 97-99). Підготуйте фрагмент уроку із введення та закріплення граматичного матеріалу, впр. 1-3 (Сотникова С.І., Гоголева Г.В. Німецька мова (1-й рік навчання). Підручник для 5 класу закладів загальн. середн. освіти. Х.: Вид-во «Ранок», 2022. 192 с.)
5. Урок 47 за темою „Das Wetter“ (с. 126-128). Підготуйте фрагмент уроку із навчання монологічного мовлення, впр. 5-8 (Сотникова С.І., Гоголева Г.В. Німецька мова (1-й рік навчання). Підручник для 5 класу закладів загальн. середн. освіти. Х.: Вид-во «Ранок», 2022. 192 с.)
6. Урок 61 за темою „Im Heimatort“ (с. 158-160). Підготуйте фрагмент уроку з навчання читання, впр. 4-6 (Сотникова С.І., Гоголева Г.В. Німецька мова (1-й рік навчання). Підручник для 5 класу закладів загальн. середн. освіти. Х.: Вид-во «Ранок», 2022. 192 с.)
7. Тема 2 „Meine Familie“, підтема „Berufe der Verwandten“ (с. 40-41). Підготуйте фрагмент уроку з навчання монологічного мовлення, впр./завд. 1-4 (Сотникова С.І. Німецька мова (2-й рік навчання): підруч. для 6 класу загальноосвіт. навч. закл. «H@llo, Freunde!» Х. : Вид-во «Ранок», 2014. 192 с.)
8. Тема 2 „Meine Familie«, підтема „Was möchtest du werden?“ (ст. 42-43). Фрагмент уроку із введення та закріплення лексики за підтемою з використанням наочності, за матеріалом вправ 1, 2 (ст.92) та впр. 3 (ст.42). (Сотникова С.І. Німецька мова (2-й рік навчання): підруч. для 6 класу загальноосвіт. навч. закл. «H@llo, Freunde!» / С.І.Сотникова, Т.Ф.Білоусова. – Х. : Вид-во «Ранок», 2014. – 192 с.)
9. Тема 3 „Schule“, підтема „Schulen früher und heute“ (с. 62-64). Підготуйте фрагмент уроку із введення та закріплення граматичного матеріалу, впр. 2-4 (Сотникова С.І. Німецька мова (2-й рік навчання): підруч. для 6 класу загальноосвіт. навч. закл. «H@llo, Freunde!» Х. : Вид-во «Ранок», 2014. 192 с.)
10. Тема 5 „Zu Hause feiern“, підтема „Was gehört zum guten Ton?“ (ст. 112-113). Підготуйте фрагмент уроку з формування навичок аудіювання за впр. 2 (ст.112). Самостійно складіть 1 дотекстову вправу на зняття труднощів при прослуховуванні тексту та 1 одномовну вправу для контролю розуміння прослуханого у вигляді тестових завдань у кількості 5 пунктів (із 3-ма варіантами відповіді, один із яких є правильним). (Сотникова С.І. Німецька мова (2-й рік навчання): підруч. для 6 класу загальноосвіт. навч. закл. «H@llo, Freunde!» Х.: Вид-во «Ранок», 2014. 192 с.)
11. Тема 6 „Deutschland und die Ukraine“, підтема „Wo liegen die Städte?“ (с. 122-124). Підготуйте фрагмент уроку з навчання письма, впр./ завд. 4-5 (Сотникова С.І.

- Німецька мова (2-й рік навчання): підруч. для 6 класу загальноосвіт. навч. закл. «Н@llo, Freunde!» Х. : Вид-во «Ранок», 2014. 192 с.)
12. Тема 7 „Unsere Natur und Umwelt«, підтема „Das Wetter zu jeder Jahreszeit« (ст. 136-137). Підготуйте фрагмент уроку з навчання монологічного мовлення із використанням наочності, за вправами 1 та 2 (ст.136) та впр. 4 (ст.137). (Сотникова С.І. Німецька мова (2-й рік навчання): підруч. для 6 класу загальноосвіт. навч. закл. «Н@llo, Freunde!» Х. : Вид-во «Ранок», 2014. 192 с.)
13. Урок 10 „Die Schulsachen“ за темою „Schulleben“ (с. 30-31). Підготуйте фрагмент уроку із введення та закріплення лексичного матеріалу, впр. 1-4 (Сотникова С.І. Німецька мова (3-й рік навчання): підруч. для 7 класу закл. загальн. серед. освіти. Х. : Вид-во «Ранок», 2020. 240 с.)
14. Урок 18 „Sportwettkämpfe“ за темою „Sport“ (с. 46-48). Підготуйте фрагмент уроку з навчання читання, впр. 4-5 (Сотникова С.І. Німецька мова (3-й рік навчання): підруч. для 7 класу закл. загальн. серед. освіти. Х. : Вид-во «Ранок», 2020. 240 с.)
15. Урок 22 „Lebensmittel“ за темою „Essen und Trinken“ (с. 55-57). Підготуйте фрагмент уроку з навчання письма, впр./завд. 5-7 (Сотникова С.І. Німецька мова (3-й рік навчання): підруч. для 7 класу закл. загальн. серед. освіти. Х. : Вид-во «Ранок», 2020. 240 с.)
16. Урок 26 „Was magst du?“ за темою „Essen und Trinken“ (с. 66-67). Підготуйте фрагмент уроку із введення та закріплення граматичного матеріалу, впр. 1-4 (Сотникова С.І. Німецька мова (3-й рік навчання): підруч. для 7 класу закл. загальн. серед. освіти. Х. : Вид-во «Ранок», 2020. 240 с.)
17. Урок 31 „Im Kaufhaus“ за темою „Einkäufe machen“ (с. 77-78). Підготуйте фрагмент уроку з навчання діалогічного мовлення, впр./завд. 3-4 (Сотникова С.І. Німецька мова (3-й рік навчання): підруч. для 7 класу закл. загальн. серед. освіти. Х. : Вид-во «Ранок», 2020. 240 с.)
18. Урок 44 за темою „Meine Wohnung« (с. 110-112). Підготуйте фрагмент уроку із навчання письма, впр. 3, 5, 6, 7 (Сотникова С.І. Німецька мова (3-й рік навчання): підруч. для 7 класу закл. загальн. серед. освіти. Х. : Вид-во «Ранок», 2020. 240 с.)
19. Урок 11 „Morgenstund hat Gold im Mund“ за темою „Alltag“ (с. 30-32). Підготуйте фрагмент уроку з навчання монологічного мовлення, впр./завд. 3-5 (Сотникова С.І. Німецька мова (4-й рік навчання): підруч. для 8 класу закл. загальн. серед. освіти. Х. : Ранок, 2021. 223 с.)
20. Урок 20 за темою „Über den Geschmack lässt sich nicht streiten« (с. 56-58). Підготуйте фрагмент уроку з вивчення лексичного матеріалу, впр. 2-4. (Сотникова С.І. Німецька мова (4-й рік навчання): підруч. для 8 класу закл. загальн. серед. освіти. Х. : Ранок, 2021. 223 с.)
21. Урок 25 „Freizeitangebote“ за темою „Erholung und Freizeit“ (с. 69-71). Підготуйте фрагмент уроку з навчання читання, впр. 3-5 (Сотникова С.І. Німецька мова (4-й рік навчання): підруч. для 8 класу закл. загальн. серед. освіти. Х. : Ранок, 2021. 223 с.)
22. Урок 26 за темою „Wohin am Wochenende?“ (с.72-73). Підготуйте фрагмент уроку з навчання діалогічного мовлення, впр. 1-4 (Сотникова С.І. Німецька мова (4-й рік навчання): підруч. для 8 класу закл. загальн. серед. освіти. Х. : Ранок, 2021. 223 с.)

23. Урок 33 за темою „Beliebte Massenmedien“ (с. 87-89). Підготуйте фрагмент уроку з навчання граматичного матеріалу, впр. 5-7 (Сотникова С.І. Німецька мова (4-й рік навчання): підруч. для 8 класу закл. загальн. серед. освіти. Х. : Ранок, 2021. 223 с.).
24. Урок 61 за темою „Unsere Schulveranstaltungen“ (с. 155-156). Підготуйте фрагмент уроку з навчання діалогічного мовлення, впр. 3-4 (Сотникова С.І. Німецька мова (4-й рік навчання): підруч. для 8 класу закл. загальн. серед. освіти. Х. : Ранок, 2021. 223 с.).
25. Урок 2 за темою „Freizeit und Ferien“ (с. 9-11). Підготуйте фрагмент уроку з навчання аудіювання, впр./завд. 4 а, б, с (Сотникова С.І. Німецька мова (5-й рік навчання): підруч. для 9 класу закл. загальн. серед. освіти, 2-ге видання, перероблене. Х.: Вид-во «Ранок», 2017. 240 с.)
26. Урок 19 за темою „Filme“ (с. 50-52). Підготуйте фрагмент уроку з навчання лексичного матеріалу, впр. 1-5 (Сотникова С.І. Німецька мова (5-й рік навчання): підруч. для 9 класу закл. загальн. серед. освіти, 2-ге видання, перероблене. Х.: Вид-во «Ранок», 2017. 240 с.)
27. Урок 27 „Mein Lieblingsbuch“ за темою „Literatur“ (с. 70-72). Підготуйте фрагмент уроку з навчання письма, впр./завд. 5-7 (Сотникова С.І. Німецька мова (5-й рік навчання): підруч. для 9 класу закл. загальн. серед. освіти, 2-ге видання, перероблене. Х.: Вид-во «Ранок», 2017. 240 с.)
28. Урок 35 за темою „Im Netz kommunizieren“ (с.89-90). Підготуйте фрагмент уроку з навчання діалогічного мовлення, впр. 3-5 (Сотникова С.І. Німецька мова (5-й рік навчання): підруч. для 9 класу закл. загальн. серед. освіти, 2-ге видання, перероблене. Х.: Вид-во «Ранок», 2017. 240 с.)
29. Урок 48 за темою „Eine Reise planen“ (с. 117-119). Підготуйте фрагмент уроку з навчання граматичного матеріалу, впр. 4 а, б (Сотникова С.І. Німецька мова (5-й рік навчання): підруч. для 9 класу закл. загальн. серед. освіти, 2-ге видання, перероблене. Х.: Вид-во «Ранок», 2017. 240 с.)
30. Урок 67 за темою „Kujiw“ (ст.173-175). Підготуйте фрагмент уроку з навчання письма, впр. 5-7 (Сотникова С.І. Німецька мова (5-й рік навчання): підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. Харків : Вид-во «Ранок», 2017.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЗАВДАННЯ З МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Кваліфікаційні завдання з методики викладання іноземних мов розроблені на основі чинних навчальних програм і мають на меті комплексну перевірку теоретичної і практичної підготовленості студента-випускника до педагогічної професії. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент з методики викладання німецької мови на кваліфікаційному екзамені, – 25.

Виконання кваліфікаційного завдання оцінюється за такими критеріями:

1) методична грамотність; 2) точність виконання завдання; 3) коректність добору форм роботи та соціальної взаємодії, використання наочності (у тому числі ТЗН); 4) здатність до обґрунтування методичних рішень; 5) правильність оформлення плану-конспекту уроку.

А	23-25	- план конспект уроку виконаний відповідно до вимог планування: чітко визначено цілі, зміст та етапи заняття, витримано структуру, визначено час на виконання окремих етапів уроку; сформульовані цілі та зміст уроку повністю відповідають поставленому завданню; враховано та визначено дидактико-методичні принципи організації та проведення уроку; запропоновані вправи і завдання, а також форми соціальної взаємодії на уроці є логічними й обґрунтованими; заплановано використання технічних та нетехнічних засобів навчання, зокрема підготовлених самостійно; студент/ка спонтанно і правильно реагує на запитання екзаменатора, фахово обґрунтовує вибір власних методичних рішень, вільно і доречно користується методичною термінологією; план-конспект уроку оформлений грамотно в методичному і мовному аспектах.
В	21-22	- план конспект уроку виконаний відповідно до вимог планування: визначено цілі, зміст та етапи заняття, витримано структуру, визначено час на виконання окремих етапів уроку; сформульовані цілі та зміст уроку відповідають поставленому завданню; враховано та визначено дидактико-методичні принципи організації та проведення уроку; запропоновані вправи і завдання, а також форми соціальної взаємодії на уроці є логічними й обґрунтованими; заплановано використання технічних та нетехнічних засобів навчання, зокрема підготовлених самостійно; студент/ка дає правильні відповіді на запитання екзаменатора, обґрунтовує вибір власних методичних рішень, доречно використовує методичну термінологію; план-конспект уроку оформлений грамотно в методичному і мовному аспектах.
С	18-20	- план конспект уроку в цілому відповідає вимогам до планування, однак допущено неточності у визначенні цілей або змісту та етапів заняття, або не визначено час на виконання

		окремих етапів уроку; частково враховано та визначено дидактико-методичні принципи організації та проведення уроку; запропоновані вправи і завдання, а також форми соціальної взаємодії на уроці є логічними, але недостатньо обґрунтованими; заплановано використання технічних та нетехнічних засобів навчання; студент/ка дає здебільшого правильні відповіді на запитання екзаменатора; план-конспект уроку оформлений здебільшого грамотно в методичному і мовному аспектах.
D	16-17	- план конспект уроку відповідає вимогам до планування, однак містить недоліки у визначенні цілей або змісту та етапів заняття, або не визначено час на виконання окремих етапів уроку; частково враховано дидактико-методичні принципи організації та проведення уроку, але не визначено їх; запропоновані вправи і завдання, а також форми соціальної взаємодії на уроці є дискусійними та недостатньо обґрунтованими; заплановано використання технічних та нетехнічних засобів навчання; студент/ка дає короткі відповіді на запитання екзаменатора; у оформленні план-конспекту уроку допущено помилки методичного й мовного характеру.
E	14-15	- план-конспект уроку виконаний із значними недоліками стосовно визначення методичної структури, змісту уроку; є суттєва невідповідність між цілями, змістом уроку і поставленим завданням; заплановано використання наявних наочних посібників, але методика їх використання не є раціональною; студент/ка не може дати відповіді на запитання екзаменатора; відчуває труднощі в обґрунтуванні вибору власних методичних рішень; студент/ка допускає значну кількість термінологічних помилок, що ускладнює розуміння змісту викладеного; план-конспект уроку має значні недоліки в методичному та мовному аспектах.
FX	10-13	- план-конспект уроку не відповідає методичним вимогам; цілі та зміст запропонованого уроку не відповідають поставленому завданню; не передбачено використання ТЗН та наочних посібників; студент/ка не розуміє запитання екзаменатора; не може обґрунтувати вибір власних методичних рішень; студент/ка майже не користується методичною термінологією; план-конспект уроку виконаний зі значними порушеннями в методичному та мовному аспектах.
F	0-9	план-конспект уроку відсутній або містить тільки стислий план, без подальшого визначення цілей, етапів, форм роботи, методичних прийомів тощо.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЗАВДАННЯ З МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

I. Визначення мети уроку

Чотирикомпонентна мета навчання іноземної мови

Практична мета навчання іноземної мови передбачає формування та розвиток мовленнєвих навичок учнів користування мовним матеріалом (лексичним, граматичним, орфографічним та фонетичним), а також навчання видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння (діалогічне та монологічне мовлення), читання та письма в межах сфер спілкування і тематики, визначених програмою, що дозволить їм долучитися до соціокультурних цінностей країн, мову яких вивчають, в умовах міжкультурної комунікації. Практична мета передбачає також уміння задовольняти свої пізнавальні інтереси за допомогою нового мовного коду.

Формулюючи **практичну мету**, вчитель визначає, чого конкретно він буде навчати на цьому уроці. Доцільно починати формулювання практичної мети словами «вчити» або «навчати». Наприклад:

- *вчити учнів розповідати про ... з опорою на текст-зразок;*
- *вчити учнів розповідати про ... в обсязі ... фраз на основі мовленнєвої ситуації з опорою на логіко-семантичну схему;*
- *вчити учнів комбінувати ... речення у логічній послідовності на основі мовленнєвої ситуації;*
- *вчити учнів описувати малюнок (серію малюнків) в обсязі ... речень з опорою на ключові слова;*
- *вчити учнів вести бесіду за темою; систематизувати лексичний матеріал за темою;*
- *тренувати учнів у вживанні лексики в конкретних ситуаціях.*

Якщо подається новий матеріал, то формулювання практичної мети може бути таким:

- *ознайомити учнів з функцією, формою, особливостями вживання граматичної структури ... і вчити правильно використовувати її на рівні фрази;*
- *ознайомити із значенням, особливостями вживання лексичних одиниць і навчити правильно використовувати їх у знайомих граматичних структурах на рівні фрази;*
- *ознайомити з правилом читання літери ... і вчити правильно читати слова згідно з правилом.*

Якщо на уроці планується систематизація вивченого матеріалу або контроль навичок і вмінь, то формулювання практичної мети може бути таким:

- *систематизувати лексичні одиниці до теми ...;*
- *систематизувати вживання граматичної структури ... у мовленні;*
- *проконтролювати засвоєння лексичних одиниць з теми ...;*
- *проконтролювати техніку читання;*
- *проконтролювати написання слів з теми ...;*
- *проконтролювати уміння діалогічного/монологічного мовлення з теми ...*

Освітня мета передбачає формування стратегічної компетенції, соціолінгвістичної та соціокультурної компетенції, навчальної компетенції, що передбачає усвідомлення суті мовних явищ, розуміння особливостей свого мислення; порівняння явищ іноземної мови з рідною мовою, залучення до діалогу культур, оволодіння знаннями про культуру, історію, реалії та традиції країни, мова якої вивчається; уміння вчитися (працювати з книгою, підручником, довідковою літературою тощо) уміння обирати ефективні стратегії для розв'язання комунікативних завдань, уміння самостійно здобувати і використовувати знання, планувати навчальний процес і оцінювати свої знання, свої слабкі та сильні риси, здібності до вивчення іноземної мови. Освітня мета передбачає також уміння співвідносити свою культуру з іноземною, бачити розбіжність та спільність у системах норм, обов'язків, прав, світосприйняттях, що прийняті в різних соціумах.

Освітню мету можна починати словами «розширити уявлення» або «формувати уявлення». Наприклад:

- *розширити уявлення учнів про традиції;*
- *формувати уявлення про національний костюм;*
- *поглибити знання учнів про традиції Німеччини;*
- *поглибити та розширити знання про вже відомі факти культури*

німецькомовних країн.

Виховна мета навчання іноземної мови передбачає формування, становлення, збагачення і удосконалення духовного світу школярів через творче успадкування доступної їм культури, позитивне ставлення і повагу до іноземної мови і культури народів (власної та країн, мову яких вивчають). Виховна мета має забезпечувати моральне, естетичне, екологічне, трудове та інші напрями виховання учнів засобами іноземної мови.

Перелік можливих формулювань виховних цілей уроку:

- *виховувати толерантне ставлення до представників іншої культури;*
- *виховувати дух прагнення до взаєморозуміння між народами;*
- *виховувати толерантне ставлення одне до одного під час парної/групової роботи;*
- *виховувати повагу учнів до надбань інших народів;*
- *виховувати любов до мови;*
- *виховувати позитивне ставлення до навчання;*
- *виховувати культуру спілкування.*

Розвивальна мета спрямована на розвиток інтелектуальної, пізнавальної діяльності учнів, їхніх мовних здібностей, їхніх індивідуальностей, їхніх якостей, сторін, психічних процесів, що лежать в основі володіння іншомовною діяльністю і відіграють важливу роль для процесів пізнання, виховання і навчання (інтелект, увага, пам'ять, мислення, толерантність тощо); розвиток здібностей учнів, які забезпечують успішне функціонування пізнавальної, емоційно-оцінної, творчої та емоційної сфер школярів, а також формування інтересу до навчально-пізнавальної діяльності в цілому.

Плануючи досягнення **розвивальної мети**, вчитель може визначити такі цілі:

- *розвивати кмітливість учнів (учитель на уроці використовує без перекладні способи семантизації або ребуси, кросворди тощо);*
- *розвивати інтелектуальну гнучкість учнів (учитель пропонує вправу на трансформацію діалогу-зразка на основі змінних ситуацій);*

- розвивати вміння пояснювати явища, визначати їх сутність, оцінювати їх;
- розвивати навички читання, аудіювання, говоріння; слухову пам'ять;
- розвивати мовленнєву реакцію; мовну здогадку;
- розвивати міжпредметні зв'язки та комунікативні здібності учнів за темою;
- формувати вміння працювати в групах.

II. Визначення мети, прийому/засобу навчання на різних етапах уроку

1. Етап - фонетична зарядка.

Мета – удосконалення навичок вимови слів.

Прийом/засіб – хорова, індивідуальна робота; повторення за диктором.

2. Етап - читання тексту.

Мета – навчити учнів читати текст за ролями.

Прийом/засіб – імітація паузової фонограми тексту.

3. Етап – введення нової лексики до теми.

Мета – навчити учнів розуміти і вживати нові слова.

Прийом/засіб – семантизації нових слів у контексті з опорою на предмети, малюнки, приклад/ без перекладний спосіб семантизації.

III. Оперування методичною термінологією

Методичний прийом – елементарна дія, спрямована на досягнення конкретної навчальної мети: введення окремих лексичних одиниць, оволодіння новими граматичними структурами, навчання вимови окремих звуків і т.д.

Принципи (у педагогічних науках) – закономірності, на основі яких здійснюється навчання і виховання .

Підхід – поєднання теорії і практики навчання, тобто стратегія навчання.

Система навчання – вся побудова навчального процесу з іноземної мови за такими компонентами:

- 1) відібраний мінімум мовного матеріалу;
- 2) мовленнєва діяльність як провідна функція у навчанні німецької мови;
- 3) мета, форми і засоби реалізації мовленнєвої діяльності;
- 4) уміння з різних видів мовленнєвої діяльності.

Принципи навчання – загальні положення, що відображають закономірності процесу навчання і вимоги щодо його організації, дотримання яких дає змогу педагогу досягти запланованих цілей навчання.

Методичні прийоми – це елементарні методичні вчинки (дії), що спрямовані на виконання конкретного завдання на певному етапі уроку. Методичний прийом як елементарна дія є складовою частиною методу.

Засоби навчання – знаряддя і засоби навчального процесу, які допомагають учителю організувати ефективно навчання іноземної мови, а учням – ефективно оволодіти нею.

Технічні засоби навчання – засоби, які потребують використання дидактичної техніки.

Вправа – це спеціально організоване в навчальних умовах багаторазове виконання окремих операцій, дій або діяльності з метою оволодіння ними або їх удосконалення. Кожна вправа незалежно від її характеру має три-або чотирифазову структуру: перша фаза – завдання, друга фаза – зразок виконання, третя фаза –

виконання завдання, четверта – контроль (контроль з боку вчителя, взаємоконтроль або самоконтроль учнів).

Мовленнєва діяльність – процес активного, цілеспрямованого, опосередкованого мовою та обумовленого ситуацією спілкування, приймання або надання мовленнєвого повідомлення у взаємодії людей між собою.

Мовленнєва дія – основний елемент (одиниця) у структурі мовленнєвої діяльності, спрямована на виконання окремого простого завдання з конкретним мовним явищем.

Аудіювання – внутрішній (за формою), реактивний (за роллю), рецептивний вид мовленнєвої діяльності, який належить до усного мовлення, ґрунтується на механізмах сприймання та розуміння мовлення на слух.

Говоріння – активний, продуктивний вид мовленнєвої діяльності, який належить до усного мовлення, ґрунтується на механізмах формування і формулювання думки.

Діалог – форма усного спілкування, у процесі якої відбувається безперервний обмін висловлюваннями між двома чи кількома співрозмовниками.

Діалогічна єдність – сукупність реплік, що характеризуються структурною, інтонаційною та семантичною завершеністю; одиниця навчання діалогічного мовлення.

Репліка – певне висловлювання, межою якого є зміна мовця.

Реплікування – механізм зв'язування (комбінування) реплік у діалогічну єдність.

Монолог – форма усного мовлення, що передбачає розгорнуте, зв'язне і безперервне висловлювання однієї особи, яке спрямоване до одного співрозмовника чи аудиторії.

Техніка читання – певна кількість прийомів, які забезпечують сприймання та оброблення формальної мовної інформації (літер, сполучень літер, слів, знаків пунктуації, граматичних ознак і граматичних структур речень).

Соціокультурна компетенція – знання правил і соціальних норм носіїв мови, традицій, історії, культури та соціальної системи країни, мову якої вивчають.

Контроль - виявлення рівня сформованості мовленнєвих навичок і умінь, визначення правильності організації навчального процесу, діагностування труднощів засвоєння матеріалу учнями, перевірка ефективності використаних методів і прийомів навчання.

Основна література

10. Басай Н. Німецька мова (4-й рік навчання): підручник для 8 класу закл. загальн. серед. освіти, 2-ге видання, перероблене. К. : Методика Паблішинг, 2021. 184 с.
11. Басай Н. Німецька мова (5-й рік навчання): підручник для 9 класу закл. загальн. серед. освіти, 2-ге видання, перероблене. К. : Методика Паблішинг, 2021. 200 с.
12. Сотникова С.І., Гоголева Г.В. Німецька мова (1-й рік навчання). Підручник для 5 класу закладів загальн. середн. освіти. Х.: Вид-во «Ранок», 2022. 192с.
13. Сотникова С.І. Німецька мова (2-й рік навчання): підруч. для 6 класу загальноосвіт. навч. закл. «H@llo, Freunde!» Х.: Вид-во «Ранок», 2014. 192 с.
14. Сотникова С.І. Німецька мова (3-й рік навчання): підруч. для 7 класу закл. загальн. серед. освіти. Х. : Вид-во «Ранок», 2020. 240 с.
15. Сотникова С.І. Німецька мова (4-й рік навчання): підруч. для 8 класу закл. загальн. серед. освіти. Х. : Ранок, 2021. 223 с.
16. Сотникова С.І. Німецька мова (5-й рік навчання): підруч. для 9 класу закл. загальн. серед. освіти, 2-ге видання, перероблене. Х.: Вид-во «Ранок», 2017. 240 с.
17. Legutke M., Schart M. DLL 01: Lehrkompetenz und Unterrichtsgestaltung. Stuttgart: Ernst Klett-Sprachen. 2018. 199 S.
18. Funk H., Kuhn Ch., u.a. DLL 04: Aufgaben, Übungen, Interaktion. München: Klett-Langenscheidt. 2018. 184 S.

Додаткова література:

9. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник. Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін. К.: ВЦ «Академія», 2010. 328 с.
10. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / С. Ю. Ніколаєва. – Київ: Ленвіт, 2002. – 328 с.
11. Пянковська І.В. Kreatives Schreiben im DaF-Unterricht. Україна та німецькомовні країни в діалозі літератур, мов та культур: Матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції Асоціації українських германістів. Львів: ПАІС, 2013. С. 202–204.
12. Пянковська І.В. Textkompetenz als Bestandteil der Sprachkompetenz. Наукові записки. Випуск 165. Серія: Філологічні науки. Кропивницький: Видавництво «Код», 2018. С. 542–548.
13. Пянковська І.В. Übungstypen zum Leseverstehen im Fremdsprachenunterricht. Освітній вимір: зб. наук. праць/ голов. ред. О.В. Бондаренко. Кривий Ріг, 2020. Вип. 2 (54). С. 84–97.
14. Сидоренко М. Використання інноваційних технологій навчання німецької мови (Плани-конспекти уроків). Deutsch. Nr. 33 (281). 2011. С. 10–29.
15. Bilous O., Mishchenko A., Datska T., Ivanenko N., Kit L., Piankovska I., Vereshchak Y. Modern Linguistic Technologies: Strategy for Teaching Translation Studies. Rupkatha Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities. Vol. 13, No. 4, 2021. P. 1–12.
16. Piankovska I. Didaktisierung der Geschichte des zentral-ukrainischen Dorfes Alt-Danzig. H. Philipp, Th. Stangl, J. Wellner (Hg.) Deutsch in der Ukraine. Geschichte,

Кваліфікаційний екзамен з зарубіжної літератури та методики її викладання

Відповідно до вимог Державних галузевих стандартів (Державний стандарт базової середньої освіти, схвалений Колегією МОН 19.06.2020 р. (протокол № 6/1-2), освітньо-професійних програм підготовки вчителів іноземної мови та зарубіжної літератури основною метою літературознавчої підготовки є формування у студентів уявлення про цілісність літературного процесу, літературного розвитку, мистецького простору й картини світу в цілому, що відображено засобами художнього слова.

Системно оцінити якісний рівень науково-теоретичної і практичної підготовки випускників освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” дає змогу комплексний кваліфікаційний екзамен. Державний екзамен проводиться як комплексна перевірка знань студентів з навчальних дисциплін, передбачених навчальним планом.

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену включає всі необхідні знання, уміння, навички, компетентності, передбачені освітньо-кваліфікаційною характеристикою, відображає всі основні питання фахівця цього напрямку підготовки. Важливим чинником набуття знань студентами спеціальності «014.02. Середня освіта Мова і література (англійська, німецька)», освітньої програми «Середня освіта (Мова і література (англійська та німецька))» є предмети літературознавчого циклу, зокрема, зарубіжна література й методика їх викладання в загальноосвітньому навчальному закладі, яким у програмі вищої освіти відведено провідну роль.

Програма державного іспиту охоплює історію зарубіжної літератури від античності до сьогодення; основні положення теоретико-літературних курсів, які дають змогу усвідомити стадіальність літературно-мистецького розвитку та поглибити навички аналізу художнього твору, компаративний аспект літературної освіти як один з домінант фахової підготовки випускника; зміст шкільного курсу зарубіжної літератури та методики його викладання. Окрім того, програма комплексного кваліфікаційного екзамену складена з урахуванням умінь і навичок, набутих студентами випускного курсу під час виробничої педагогічної практики.

Мета курсу «Історія зарубіжної літератури» ознайомити студентів із історичним розвитком світового літературного процесу, особливостями літературних епох, їх духовними і культурними цінностями від античності до 21 століття, з'ясувати національні особливості літератури різних країн, зацікавити художнім твором як специфічним засобом пізнання світу й себе в ньому; виробити вміння використовувати літературознавчий інструментарій під час аналізу тексту з позицій новітніх методик прочитання тексту; розвивати творче самостійне мислення, естетичний смак, зорієнтувати майбутніх вчителів-філологів на професійне застосування набутих знань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі компетентності:

ПК 1. Здатність використовувати досягнення

сучасної науки в галузі теорії та історії світової літератури в практиці навчання у базовій загальноосвітній школі.

ПК 5. Здатність орієнтуватися в літературному процесі країн і народів світу (від давнини до сучасності), спадщині письменників у контексті розвитку літератури, історії, культури, використовувати знання мов і здобутків світового письменства для формування національної свідомості, загальної і мовленнєвої культури учнів, їхньої моралі, міжкультурної толерантності, ціннісних орієнтацій у сучасному полікультурному суспільстві.

ПК 6. Здатність інтерпретувати й зіставляти літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу текстів.

ПК 8. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному,

європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використовувати практичний досвід і мовно-літературний контекст для реалізації цілей освітнього процесу в закладах середньої освіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:

ПРН 13. Знати сучасні філологічні засади дослідження зарубіжної літератури.

ПРН 17. Пояснювати специфіку перебігу літературного процесу різних країн у культурному контексті, характеризувати літературні епохи, художні напрями, течії, жанри, стилі, здобутки національних літератур, інтерпретувати художні твори класики й сучасності.

ПРН 18. Застосовувати різні види аналізу художнього твору, визначати його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.

ПРН 20. Забезпечувати діалог культур у процесі вивчення зарубіжної літератури, створювати умови для міжкультурної комунікації.

ПРН 21. Використовувати гуманістичний потенціал зарубіжної літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України.

**Програма кваліфікаційного екзамену
з зарубіжної літератури
освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»**

Література Античності

Античність як особлива історико-літературна епоха. Антична міфологія. Поняття „античної літератури”, періодизація та предмет вивчення античної літератури. Географічні, історичні та хронологічні межі античної літератури. Етапи розвитку давньогрецької літератури. Особливості античної літератури: міфологічна тематика, традиціоналізм розробки, поетична форма. Погляди науковців на міф та міфологію. Періоди розвитку античної міфології, їхня циклізація. Старше молодше покоління богів

Гомерівське питання: “теорія малих пісень”, “теорія основного зерна”, “унітарна теорія”. Різновиди давньогрецького епосу. Гомерівський епос: історична, міфологічна основи. Художній світ гомерівських поем: «Іліада» і «Одіссея».

Античний театр. Розвиток трагедії і театру. Історія давньогрецького театру: архаїчний, класичний періоди. Основні види античної драми. Джерела виникнення, структура і проблематика давньогрецької трагедії. Драматургія Есхіла «Прометей закутий», монументальність образу титана, причина конфлікту: непримиренність поглядів Зевса та Прометея, прийом трагічної іронії. Розквіт жанру давньогрецької трагедії у творчості Софокла. Трагедія “Цар Едіп”. Розвиток жанру античної трагедії у творчому доробку Евріпіда. Трагедія “Медея”. Творчість Арістофана – “батька комедії”. Комедія “Жаби”.

Римська література. Творчість Вергілія. Історично-культурне значення римської літератури. Специфічні особливості римської літератури і міфології, періодизація. Культура «доби Августа», діяльність гуртка Гая Цільнія Мецената. Життя і творчий шлях Вергілія. “Енеїда” як жанр державної епопеї. Політичне та літературне завдання “Енеїди”. Особливості композиції поеми. Алюзії гомерівських поем. Тема поета і поезії у творах Горація. Ода “До Мельпомени”. “Послання до Пізонів” – віршований трактат про поетичне мистецтво. Художні особливості поеми “Метаморфози” Овідія.

Література Середньовіччя

Значення терміну «середні віки», проблеми періодизації, фактори, що сприяли розвитку середньовічної культури, світогляд та філософія доби. Особливості літературного розвитку: клерикальна література, архаїчний епос.

Проблема походження героїчного епосу. Історія і епос. Особливості розвитку епосу. Французький героїчний епос, Основні цикли. «Пісня про Роланда», тематика і проблематика, художні особливості, історична основа, характер трансформації життєвого матеріалу, втілення патріотичної ідеї, концепція героїчного характеру у французькому епосі.

Література доби Відродження

Епоха Відродження, Значення термінів "Відродження". "Ренесанс", "Гуманізм". Соціально-економічні та політичні передумови західноєвропейського Відродження. Філософсько-естетичні засади доби. Особливості літературного розвитку.

Відродження в Італії. Данте Аліг'єрі. Біографія, політичні погляди, вигнання. «Нове життя», творча історія збірки, образ Біатріче. Досвід вченого-філософа (трактати «Монархія», «Про народне красномовство»). «Божественна комедія». Задум поеми, побудова пекла. Легенда про вигнання Люцифера. Середньовічні та ренесансні складові поеми. Історія назви твору. Алгоричний зміст поеми. Структура пекла.

Ф. Петрарко, біографія, політичні погляди, промови на Капітолії. Періодизація творчості. Наукова діяльність "Humanitas" за Петраркою. Літературна діяльність Петрарко. Реформи в поезії. Збірка «Канцоньєра», образ Лаури.

Дж.Боккаччо. «Декамерон». Зміст назви. Композиція. Автор і його художня функція у творі. Роль обрамлення. Суспільство оповідачів як ранньоренесансна утопія, як новий устрій співдружності людства. Боккаччо як майстер класичної новели. Циклізація новел «Декамерону».

Відродження в Іспанії. Творчість М. де Сервантеса. Біографія. Роман «Дон Кіхот», особливості композиції, роман як пародія на лицарський роман, автобіографізм твору, вставні новели роману. «Мудре безумство» Дон Кіхота, його промови.

Відродження в Англії. Творчість В. Шекспіра. Біографія Шекспіра та «шекспірівське питання». Періодизація творчості. Сонетарій Шекспіра. «Ромео і Джульєтта», джерела трагедії, особливості жанру. Композиція. Місце та час дії. Тема та ідея твору. «Гамлет». Джерела сюжету трагедії. Погляди критиків на образ Гамлета, проблема вибору.

Література XVII століття.

XVII століття як перехідна історико-літературна епоха. Загальна характеристика історичного розвитку Європи у XVII столітті. Піднесення Англії та Франції на тлі політичного та економічного занепаду Іспанії. Основні події: «Тридцятилітня війна», буржуазна революція в Англії, зміцнення абсолютизму у Франції, закріплення політичної роздробленості в Німеччині. Роль релігійно-політичних конфліктів у встановленні нового співвідношення сил в Європі між бюргерством і феодалізмом, католиками і протестантами. Розвиток культури, наукова революція. Головні напрями у літературному розвитку доби: бароко і класицизм. Проблема реалізму в літературі XVII ст.

Драматургія П. Кальдерона, його п'єса «Життя – це сон» – програмний твір іспанського бароко; алегорія, філософська абстракція, католицькі тенденції у драмі. І. Франко про Кальдерона.

Громадянський пафос, моральна ідеалізація персонажів, піднесення королівської влади у п'єсі Корнеля «Сід». Риси класицизму у творі. Критика «Сіда» Французькою Академією. Перша та друга манери Корнеля.

«Федра» Расіна: розв'язання складного морального конфлікту шляхом підкорення волі персонажів почуттю честі в дусі янсеністського вчення (у крайній безвиході зберігати моральну гідність перед самим собою). Своєрідність використання античного сюжету, ліризм твору. Головні особливості сценічної техніки класицистичного театру.

Мольєр. Біографія, загальна характеристика естетичних та художніх принципів його драматургії. Використання та переосмислення ідей, образів, жанрово-композиційних особливостей фарсу, комедії масок, літератури античності, Ренесансу. Своєрідність виведення класицистичної антитези почуття – розуму: колізія між людиною почуття, засліпленою своєю надмірною пристрастю, та розсудливим інтриганом, що використовує для себе це засліплення. Критика езуїтства та політичні алюзії в «Тартюфі». Антидворянська сатира в «Міщанині-шляхтичі». Проблема прийнятності морального максималізму та пафос терпимості в «Мізантропі». Втілення ідей лібертенського вільнодумства, зображення драматичної вичерпаності ренесансного «титанізму» у «Дон Жуані».

Мольєрівська тематика у творчості корифеїв українського театру (М. Кропивницького, І. Карпенка-Карого, М. Старицького), у драматургії Лесі Українки («Дон Жуан»).

Література XVIII століття

Загальна характеристика XVIII століття як культурно-історичної доби. Основні тенденції політичного розвитку Європи. Розвиток економічних та соціальних відносин. Загальна характеристика просвітницької ідеології. Етапи просвітницького руху. Основні риси естетики письменників-просвітителів.

Дефо. Біографія, політична діяльність, участь у «памфлетній війні». «Робінзон Крузо». Відображення морально-психологічних рис буржуазії як висхідного класу. Героїзація буржуазної активності, захист ідеї приватної власності, зображення цивілізаторської місії буржуазії. Загальнолюдське звучання образу Робінзона. Втілення просвітницької ідеї «природної людини», стиль, зображення предметно-побутового плану. Елементи морального дидактизму в романі.

Свіфт. Біографія, політична діяльність, участь у «памфлетній війні». Роль Ірландії у житті письменника. «Казка про діжку», політична алегорія у творі. «Мандрі Гуллівера». Жанрово-композиційні особливості, зв'язок із політичним життям Англії, автобіографічні риси в першій частині. Елементи філософської та політичної утопії, критика різних форм державного устрою. Полеміка з Дефо на сторінках книги. Втілення «природного розуму» в образі Гуллівера. Розмежування сфер свідомості автора та героя, засіб «очуженого» сприйняття дійсності у книзі. Своєрідність сатири.

Вольтер. Біографія і особистість. Соціальні, політичні, філософські погляди. Ставлення до церкви та релігії. Вольтер та освічена монархія. Класицистичний театр Вольтера: трагічний конфлікт деспотизму, підтриманого історичним фатумом, з історично приреченою людяністю у трагедії «Магомет». Антицерковна сатира в «Орлеанській діві». Філософські повісті Вольтера «Кандід», «Простодушний». Своєрідність принципів «конструювання» сюжету, образів персонажів. Строкатість літературної основи, елементи пародії, характер сатири, гумору.

Дідро. Біографія, соціальні та філософські погляди. Дідро та «освічений абсолютизм». Дідро – організатор «Енциклопедії». Дідро як драматург і теоретик театру. Розгорнута характеристика морального занепаду суспільства напередодні революції 1789 року у філософському сатиричному діалозі «Небіж Рамо». Роман «Черниця». Зображення дегуманізуючої суті монастирів. Спроба соціально-психологічного мотивування становища, характерів, переживань персонажів. Елементи філософської «заданості» в образі Сюзанни Сімонен, що має продемонструвати «всемогутність людської природи» (воля, розум, моральна чистота, життєлюбність) за несприятливих для існування умов. «Відкритість» колізії у щасливому фіналі твору.

Бомарше. «Мемуари» – сатира на судочинство та весь державний апарат Франції напередодні революції. «Севільський цирульник», «Весілля Фігаро». Образ Фігаро – позитивного героя третього стану. Переосмислення сюжетних схем і мотивів античності (Плавт) та Відродження (Шекспір). Жанрово-композиційні особливості, сценічна техніка в комедіях Бомарше.

Шіллер. Біографія, загальна характеристика творчого доробку. «Штюрмерська» спрямованість драми «Розбійники». Поєднання яскравої сентименталістської тенденції із соціально-психологічним мотивуванням характерів та вчинків героїв у трагедії «Підступність та кохання». Образи Луїзи, Фердинанда, леді Мілфорд. «Дон Карлос» – роздуми про можливість втілення в життя просвітницького ідеалу. Антидеспотична ідея. Історична концепція. Шекспірівські алюзії у «штюрмерських» драмах Шіллера. «Веймарський» період. Дружба з Гете. Праці з історії, естетики. Вплив філософії Канта на естетику Шіллера. Історична тематика «веймарських» драм, проблема ідеальних спонукальних мотивів в історії. Тема національно-визвольної боротьби у «Вільгельмі Теллі». Лірична поезія Шіллера. Баладна творчість митця.

Гете. Основні періоди життя та творчості. Гете – «штюрмер». Рання лірична поезія, відтворення в ній психологічної гармонії людини та природи. «Страждання юного Вертера»: варіант руссоїстської витонченої спільності духовно близьких людей на основі взаємної моральної довіри та свободної волі (Вертер, Лотта, Альберт). Своєрідність конфлікту. Почуття соціальної ущемленості Вертера як одна з причин його душевного надлому.

Веймарські десятиліття, багатоаспектний вияв творчого генія Гете – поета, вченого, державного і культурного діяча, людини мистецтва. «Самобудівництво» Гете, прагнення до самовиявлення всіх своїх творчих сил. Гете та ідея «освіченого абсолютизму». Гете і Французька буржуазна революція. Універсальність літературних інтересів Гете, його ідея «всесвітньої літератури». Гете і романтизм. Тематичне, жанрове, ідейне багатство зрілої лірики Гете. Спроба знайти нові засоби виразності та психологічної неповторності у зверненні до інших історичних та географічних ареалів, художнього досвіду світової культури. Спроби виробити нове художнє мислення у зрілій веймарській ліриці та у «Фаусті». Історія створення, головні літературні джерела та спонукальні імпульси, етапи роботи над «Фаустом». Композиція, жанрова, поетична, міфологічна своєрідність твору. Пошуки поетом нової художньої реальності у синтезі традицій класицизму, романтизму, Просвітництва. Духовні пошуки Фауста. Жіночі образи. Образ Мефістофеля. «Фауст» Гете – найвище досягнення філософських, етичних, художньо-поетичних шукань доби Просвітництва.

Література першої половини ХІХ століття

Проблема періодизації літературного процесу ХІХ століття. Романтизм як літературний напрямок. Причини появи романтизму. Термін романтизм, значення і історія терміну. Визначення романтизму. Романтичні течії: народно-фольклорна, байронічна, гротескно-фантастична, вальтероскоттівська. Жанрова диференціація романтичної літератури. Філософські засади романтизму. Естетична платформа романтиків. Особливості поезики романтичних творів.

Романтизм у німецькій літературі. Особливості розвитку німецької романтичної літератури. Е.Т.А. Гофман. Біографія, загальна характеристика творчості: тема митця і мистецтва у творчості Гофмана, тема музики і музикантів. Особливості художнього світу Гофмана: принцип романтичного двосвіття; філістери і ентузіасти. «Малюк Цахес», жанр, проблематика, особливості сюжету, принцип романтичного двосвіття. Методи уведення просвітництва та зміст указу про просвітництво. Сатира на систему державного управління, образи.

Романтизм у Франції. Особливості розвитку французької романтичної літератури: суспільно-політичний контекст, представники, проблематика. Віктор Гюго, біографія, світогляд, періодизація творчості. Основні положення «Передмови до драми «Кромвель». Художні особливості прози В.Гюго. Роман Гюго "Собор Паризької богоматері" (1831), творча історія роману, місце дії роману, система образів, проблематика: дослідження ірраціональності, складності людської душі.

Романтизм в англійській літературі. Творчість Байрона, біографія, проблематика та періодизація творчості. Романтична поема «Паломництво Чайльд Гарольда». Характер Чайльд Гарольда, тема розчарування та самотності. Байронічний герой. Значення поеми для розвитку романтизму в європейських літературах.

В. Скотт. Історичні та соціальні погляди письменника. Романтична ідеалізація середньовіччя. Створення жанру історичного роману. Роман «Айвенго», історичний час, відображений у романі, способи створення історичного колориту, система образів роману.

Романтизм в американській літературі. Е.-А. По, біографія, професійна журналістика, творча еволюція, естетичні погляди. Загальна характеристика творчості, художні особливості та жанрове новаторство новелістики Е. А. По (логічні, детективні, готичні). Новели "Золотий жук", "Падіння будинку Ашерів", "Вбивство на вулиці Морг".

М.В. Гоголь, біографія, творча еволюція письменника, загальна характеристика творчості. Особливості світогляду. Трагічність естетичного початку, конфлікт етичного та естетичного. Гоголь і Україна. проблематика збірки "Вечори на хуторі поблизу Диканьки", образ волелюбного життєрадісного українського народу та проблематика повісті "Тарас Бульба", зображення в повісті любові до України, героїзму, мужності й ратної звитяги українського народу в боротьбі за рідну землю. Комедія «Ревізор»: історія задуму і створення, сюжет і композиція комедії, сміх як позитивний герой комедії. Значення «німої» сцени. «Мертві душі», задум і творча історія твору, композиція і жанр.

Романтизм у польській літературі. Особливості розвитку польської романтичної літератури. Адам Міцкевич, біографія, періодизація творчості, погляди А.Міцкевича

на романтизм, художній світ балад. Громадянська лірика. «Кримські сонети», творча історія, тематика та проблематика, епіграф, композиція, образ Мірзи та Пілігрима.

Література другої половини ХІХ століття

Реалізм як творчий метод і літературний напрямок. Соціально-політичні події 19 століття. Філософсько-естетичні засади реалізму. Визначення реалізму, історія терміну, основні реалістичні течії та напрямки. Критичний реалізм – провідна течія ХІХ століття. Програмові документи реалістичного мистецтва. Реалізм у літературі Франції.

Творчість Ф.Стендаля, загальна характеристика творчості. Психологізм творчості та світогляд Стендаля. Основні теми творчої спадщини. Роман «Червоне і чорне», історія створення та зміст назви, система епіграфів у романі. Особливості композиції. Система образів роману.

Творчість О.де Бальзака. Загальна характеристика творчості. Бальзак і Україна (стосунки з Евеліною Ганською). Суспільно-політичні погляди Бальзака. Особливості творчого методу. Загальна характеристика (структура, проблематика) «Людської комедії» Бальзака. Основні положення передмови до «Людської комедії». Повість «Гобсек» – науково-художній аналіз епохи кінця Реставрації, історія створення, особливості композиції, тематика, проблематика. Образ Гобсека, його еволюція.

Творчість П.Меріме. Загальна характеристика творчості, періодизація. П.Меріме і Україна, літературна еміграція письменника до України. Суспільно-політичні погляди письменника. Специфіка творчого методу. Новелістика Проспера Меріме, циклізація, художні особливості новел. Новели: «Кармен», "Таманго", "Матео Фальконе".

Г.Флобер – характерний представник другої половини ХІХ століття. Біографія письменника, загальна характеристика творчості. Особливості художнього методу Флобера. Особливості психологічного аналізу (позиція автора, невласне пряма мова). "Пані Боварі"(1856) – соціально-побутовий роман нового типу. Історія створення роману, його життєва основа та узагальнюючий зміст. Епоха, відображена у романі. Проблематика та система образів твору. Образ Емми Боварі і боварізм.

Творчість Генріха Гайне. Біографія Гайне та творча еволюція письменника, періодизація творчості. Естетичні пошуки Гайне. Поетична збірка "Книга пісень", історія створення, біографічна основа, композиція, основні мотиви. "Подорожні картини" як зразок ліричної прози. Поема "Німеччина. Зимово казка". Історія створення поеми, її проблематика, жанрова своєрідність і композиційні особливості.

Творчість Ч.Діккенса. Основні тенденції та етапи творчого шляху, еволюція світогляду. Гуманізм та художні відкриття. Соціальний роман "Олівер Твіст", історія створення роману, проблематика, своєрідність творчого методу. Розкриття теми безраднісного дитинства, зображення злочинного світу, викривальний характер картин життя державних інституцій, іронічний характер зображення.

Література кінця XIX – початку XX століття

Рубіж XIX – XX століть – новий етап у розвитку світової літератури. Проблема хронологічних меж періоду. Перехідний характер культури та літератури рубежу XIX – XX століть. Строкатість літературного процесу порубіжної епохи.

Верлен – реформатор французького вірша. "Поетичне мистецтво". Імпресіонізм і символізм у поезії Верлена. Творчість Рембо. Романтика у Рембо, тема Комуни. Програмні вірші Рембо. «Теорія яснобачення» Рембо.

Натуралістичні та імпресіоністичні тенденції у творчості Мопассана. Психологічна майстерність митця, роль деталі. Соціально-філософський зміст та поетика роману «Життя». Зображення світу буржуазної преси в романі "Любий друг". Мопассан-новеліст. Загострення песимізму у творчості Мопассана другої половини 80-х рр.

Е. Золя. Масштабність творчої особистості та художньої спадщини письменника. Естетична теорія ("Експериментальний роман", "Натуралізм у театрі"). Концепція та проблематика романного циклу "Ругон-Маккари". Новаторство та майстерність Золя у романі «Жерміналь». Золя і Третя республіка.

Драматургія Г. Ібсена. Періодизація творчості. Проблематика та поетика п'єси «Ляльковий дім». Ібсен – реформатор західноєвропейської драми. Шоу про ібсенізм.

Символізм, імпресіонізм та естетизм в англійській культурі. Творчість О. Вайльда ("Портрет Доріана Грея"). Парадокс у творчості письменника.

Б. Шоу та англійська драма кінця XIX – початку XX ст. Періодизація творчості. Шоу та Ібсен ("Квінтесенція ібсенізму"). Новаторство драматургічного методу Шоу. Парадокс у творчості письменника ("Пігмаліон").

Література першої половини XX століття

Перша половина XX століття як особливий історико-літературний період. Історико-соціальне тло доби. Умови розвитку, етапи становлення літератури першої половини XX століття. Вплив філософських, наукових та соціологічних концепцій на формування світобачення людини XX століття. Модернізм у літературі першої половини XX століття. Модернізм і авангардизм, модернізм і декаданс, модернізм і реалізм. Основні модерністські течії західноєвропейської літератури, їх ідейно-художні особливості (дадаїзм, сюрреалізм, експресіонізм, імпресіонізм, символізм, імажизм, футуризм, екзистенціалізм та ін.).

Література Німеччини, Австрії та Швейцарії. Пошуки загальної художньої ідеї. Розвиток німецького експресіонізму в першій половині XX століття. Інтелектуальний роман і творчість Томаса Манна. Ідейно-художня своєрідність творів письменника 20–30-х років. Тема "втраченого покоління" в німецькій літературі і творчість Е.-М. Ремарка. Антивоєнні твори письменника. Розвиток драматургії першої половини XX століття. Епічний театр Бертольда Брехта, його теоретичні засади й творча практика. Втілення принципів епічного театру в п'єсі "Матінка Кураж та її діти. Ідейний зміст п'єси, його втілення в сюжеті. Дослідження в п'єсі масової свідомості соціальних міфів, що формують тоталітарні режими; проблема морального вибору та її розв'язання. Філософська насиченість твору (принцип "параболи"). Поняття епічного та феноменального і їх втілення в п'єсі. Прийом "відчуження" (ефект "очуження"). Образ Матінки Кураж. Вплив ідей Брехта на сучасний театр.

Ф. Кафка та його місце у світовій літературі. Концепція світу і людини у творчості Кафки. Своєрідність жанру новели "Перевтілення", її проблематика. Образ Грегора Замзи і втілена в ньому думка про самотність і безпомічність людини. Питання особистісної цінності людини в новелі. Особливості художнього методу і стилю Франца Кафки: прийом "опредмеченої" метафори; символізм; сюрреалістичне поєднання неймовірних обставин з достовірними, натуралістичними деталями; ділова ("відчужена") мова тощо.

Література Франції. Художня своєрідність прози А. де Сент-Екзюпері. Тематика та проблематика його творчості. Повість "Планета людей" та її гуманістичний характер. Філософська казка "Маленький принц" та її місце у творчості Сент-Екзюпері. Особливості жанру цього твору. Тематика та проблематика казки "Маленький принц". Система образів казки. Художня своєрідність казки (особливості композиції; символіка та алегорія в казці; значення образів потягу і трояндового саду; роль і місце малюнків у казці; паралелі та ремінісценції в казці) та її гуманістичне звучання.

Розвиток французької поезії (Аполлінер, Бретон, Арагон, Елюар, Валері та ін.). Г. Аполлінер і становлення авангардистських течій у французькій і європейській поезії. Синтез різних видів мистецтва у творчості Аполлінера. Особливості збірок "Алкоголі", "Каліграми". М. Лукаш – перекладач поезії Г. Аполлінера українською мовою.

Література Іспанії. Загальна характеристика розвитку. Творчість Ф.- Г. Лорки. Особливості поетичної техніки Г. Лорки, лейтмотиви його поезії. Сюрреалізм у поезії Г. Лорки. М. Лукаш – перекладач поезії Г. Лорки.

Література Великої Британії. Співіснування реалізму та модернізму. Модернізм в англійській літературі першої половини ХХ століття. Основні модерністські напрямки, їх ідейно-художні особливості (психологічна школа, школа "потoku свідомості" та ін.). Джеймс Джойс як творець модерністського роману ХХ століття, його світоглядні й естетичні позиції. Риси поетики Д. Джойса. Новаторство Джойса у зображенні "потoku свідомості" ("Улісс"). Психологічне есе "Джакомо" і особистість та творчість письменника.

Особливості розробки жанру антиутопії, роману-"попередження" (О. Хакслі, Дж. Оруелл).

Література другої половини ХХ століття

Світова література другої половини ХХ століття: естетичні пошуки та художні відкриття. Перша і Друга світові війни у дзеркалі літератури. Різні погляди на тему війни (американський, радянський, європейський, німецький). Розвиток фантастичних жанрів у другій половині ХХ століття. Неореалістичні тенденції в літературі. Опозиція масової та елітарної літератури. Розвиток белетристики як жанру. Феномен бестселера.

Європейська література II половини ХХ століття. Філософія і література екзистенціалізму. Творчість Жан-Поля Сартра та Альбера Камю (романи і повісті, драми, публіцистика). Роман Камю «Чума» як передчуття і пересторога автора перед лицем «коричневої чуми». Повість «Сторонній» як втілення абсурдності людського існування. Французький театральний авангард другої половини ХХ століття: «театр абсурду» Ежена Йонеско («Носороги») та Семюела Бекета («Чекаючи на Годо»). Німецька література. Антивоєнні оповідання «совісті німецької нації» Генріха

Бьолля «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...» та «Мовчання доктора Мурке». Література Великої Британії. Вільям Голдінг та його погляд на природу добра і зла у людині у романі «Володар мух».

Література США другої половини ХХ ст. Суспільні, політичні та культурні процеси в США цього періоду: переосмислення образу «американської мрії» і «американського способу життя», культури споживацького суспільства, проблеми расової сегрегації та дискримінації, сексизму, екологічних проблем тощо. Роман Дж.Д. Селінджера «Ловець у житі» як портрет Америки 50-х років. «Над гніздом зозулі» Кена Кізі — роман про опір системі та божевільню як метафору суспільного життя. Фантастична антиутопія Рея Бредбері «451 градус за Фаренгейтом».

Латино-американська література ХХ ст. та її світовий резонанс. Творчість Г.-Г. Маркеса та його роман «Сто років самотності» як втілення долі континенту та людства у образі народження та занепаду родини Буендіа. Оповідання «Стариган з крилами» — парадокси та трагічність людського існування.

Японська література другої половини ХХ ст. Творчість Кавабати Ясунарі: «Красою Японії народжений». Роман «Країна снігу». Повість «Тисяча журавлів» як відображення людських стосунків на тлі традиційної чайної церемонії. «Жінка в пісках» Кобо Абе та «Золотий Храм» Юкіо Місіми як знакові твори японської літератури цього періоду.

Специфічні риси постмодерної літератури. Принцип гри, іронічність, інтертекстуальність, деконструкція та десакаралізація образів, змішання масового та елітарного, гібридизація стилів, жанрів і прийомів, мультикультурність тощо. Особливості побудови нарративної структури постмодерного тексту. Постмодерні риси у творах Патріка Зюскінда «Парфуми» та М.Павич «Скляний равлик».

**Питання
кваліфікаційного екзамену
з зарубіжної літератури
освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр**

1. Античність та її значення у розвитку європейської культури та літератури. Грецька та римська літератури як складові античної літератури. Роди та жанри античної літератури, їх представники. Творчість «батьків трагедії» – Есхіла, Софокла, Евріпіда. Аналіз однієї з драм за вибором.
2. Творчість Гомера як легендарного основоположника європейської літератури. Історія «гомерівського» питання. Особливості епічного стилю Гомера. Ідейно-художній аналіз «Іліади» або «Одіссеї».
3. «Золотий вік» римської літератури. Творчість Вергілія, Горація та Овідія. Ідейно-художній аналіз одного з творів за вибором.
4. Загальна характеристика літератури Середньовіччя: особливості виникнення і розвитку, періодизація, жанрова диференціація. Місце героїчного епосу в літературі доби Середньовіччя. Характерні ознаки та найвизначніші пам'ятники цього жанру. Ідейно-художній аналіз «Пісні про Роланда».

5. Доба Відродження як особлива історико-літературна епоха. Проблематика та композиція збірки Джованні Боккаччо «Декамерон». Ідейно-художній аналіз 2-х новел на вибір.
6. «Божественна комедія» Данте Аліг'єрі як підсумок ідейно-політичної, філософської та художньої думки поета.
7. Загальна характеристика життєвого та творчого шляху Вільяма Шекспіра. «Шекспірівське» питання. Проблематика та художня своєрідність драматургії Шекспіра. Ідейно-художній аналіз однієї з п'єс («Гамлет», «Ромео і Джульєтта», «Король Лір»).
8. Місце роману Мігеля де Сервантеса «Дон Кіхот» у розвитку європейського роману. Характеристика образу Дон Кіхота, його мудрість і безумство.
9. Європейський сонет доби Відродження. Еволюція жанру у творчості Франческо Петрарки, Данте Аліг'єрі, Вільяма Шекспіра. Ідейно-художній аналіз сонетів одного з поетів за вибором.
10. XVII століття як особлива історико-літературна епоха. Основні літературні напрямки та їх представники. Ідейно-художній аналіз п'єси Педро Кальдерона «Життя – це сон».
11. Французька класична драма XVII століття, її характерні ознаки. Втілення принципів класицизму у творчості П'єра Корнеля, Жана Расіна, Мольєра. Ідейно-художній аналіз однієї з п'єс.
12. Доба Просвітництва як особлива історико-літературна епоха. Основні напрямки у літературі XVIII століття та їх представники. Ідейно-художній аналіз комедії К. Бомарше «Одруження Фігаро».
13. Данієль Дефо як представник просвітницького реалізму. Проблематика та жанрово-композиційні особливості роману «Пригоди Робінзона Крузо».
14. «Мандри Гуллівера» Джонатана Свіфта як сатиричне, памфлетно-алегоричне зображення соціальної дійсності. Своєрідність художнього методу Свіфта.
15. Проблематика та поетика французької філософської повісті XVII століття. Ідейно-художній аналіз одного з творів (Дені Дідро, Вольтер).
16. Загальна характеристика життєвого та творчого шляху Йогана Гете. Трагедія «Фауст» як узагальнення екзистенціальних поривань людства. Історія створення, проблематика та жанрово-композиційні особливості твору.
17. Фрідріх Шиллер – видатний німецький драматург епохи Просвітництва. Ідейно-художній аналіз однієї з п'єс («Розбійники», «Вільгельм Телль», «Підступність і кохання»).
18. Основні мотиви та образи лірики Джорджа Г. Байрона. Поняття про «байронічного героя». Жанр ліро-епічної поеми у творчості поета. Ідейно-художній аналіз однієї з поем («Паломництво Чайльд Гарольда», «Мазепа»).
19. Романтизм як творчий метод і літературний напрямок. Сучасні погляди на диференціацію романтичних течій. Програмові документи романтизму. Ідейно-художній аналіз одного із творів (за вибором).

20. Романтизм в англійській літературі ХІХ століття. Творчість В.Скотта. Історичний роман у літературі романтизму. Проблематика та система образів роману «Айвенго».
21. М.Гоголь і Україна. Проблематика творчості. Ідейно-художній аналіз одного із творів ("Тарас Бульба", «Мертві душі, «Ревізор»).
22. Романтизм у німецькій літературі ХІХ століття. Проблематика, поетика та жанрова своєрідність творчої спадщини Ернеста Т.А. Гофмана. Ідейно-художній аналіз казки «Крихітка Цахес на прізвисько Цинобер».
23. Особливості творчого методу Оноре де Бальзака. Творча історія, структура, тематико-жанрові особливості «Людської комедії». Ідейно-художній аналіз одного з романів на вибір («Гобсек», «Батько Горіо»).
24. Творчість Генріха Гайне. «Книга пісень»: ліричний герой та його еволюція. Поема «Німеччина. Зимова казка»: історія створення, проблематика, жанрова своєрідність та композиційні особливості.
25. Специфіка англійського реалізму та його втілення у творчості Чарльза Діккенса. Ідейно-художній аналіз роману «Пригоди Олівера Твіста».
26. Творча еволюція Віктора Гюго. Роман «Собор Паризької Богоматері»: проблематика, система образів, епоха, відображена у романі.
27. Творчий шлях Едгара По, художні особливості та жанрове новаторство малої прози (логічні, детективні, готичні, науково-фантастичні новели). Романтична поетика лірики та поем По.
28. Своєрідність художнього методу та авторської позиції Гюстава Флобера. Роман «Пані Боварі» як зображення «провінційних звичаїв» та втілення принципів реалізму. Трагічність образу Емми Боварі та суть поняття «боварізм».
29. Етапи життя і творчості Адама Міцкевича. Художні особливості поетичної збірки «Кримські сонети». Романтичні балади та історичні поеми Міцкевича. Ідейно-художній аналіз одного з творів на вибір.
30. ХІХ століття як особлива історико-літературна епоха. Роман Стендаля «Червоне і чорне» – панорамна картина часу. Протистояння особистості та суспільства у романі.
31. Меріме і Україна. Творчий шлях, світогляд та естетика митця. Проблематика та циклізація новелістики. Ідейно-художній аналіз новел «Кармен», «Маттео Фальконе».
32. Реалізм як творчий метод і літературний напрямок. Сучасні погляди на диференціацію реалістичних течій. Програмові документи реалізму. Ідейно-художній аналіз одного з реалістичних творів (за вибором).
33. Основні тенденції розвитку зарубіжної літератури перехідної доби кінця ХІХ – початку ХХ: історико-культурні риси, особливості світовідчуття, філософія епохи. Художні напрямки: декаданс, модернізм, авангардизм. Ідейно-художній аналіз одного із творів (за вибором).

34. Своєрідність нового періоду європейської лірики на шляху від пізнього романтизму до символізму. Поезія французького символізму (Шарль Бодлер, Поль Верлен, Артюр Рембо, Стефан Малларме).
35. Місце В. Вітмена в літературному процесі США. Особливості світобачення митця. Зв'язок збірки «Листя трави» з історією та життям Америки. Тематика, проблематика, композиція збірки «Листя трави». Образ ліричного героя. Символи. Традиції й художнє новаторство В. Вітмена.
36. Віддзеркалення декадентської доби в особистості й долі Оскара Вайльда. Естетизм як провідний принцип світогляду і художньої творчості письменника. Ідейно-художній аналіз роману «Портрет Доріана Грея».
37. Проблематика, тематика та жанрово-стильова своєрідність творчості Г. де Мопассана. Ідейно-художній аналіз одного з романів письменника.
38. Культурні, історико-літературні передумови та головні шляхи оновлення європейського театру: «драма ідей» Генріка Ібсена, «драма-дискусія» Бернарда Шоу, символістська драма Моріса Метерлінка. Ідейно-художній аналіз одного з творів.
39. Своєрідність художнього методу Е. Золя. Е. Золя як теоретик та практик натуралізму. Ідейно-художній аналіз одного з прозових творів.
40. Світова література першої половини ХХ століття: основні етапи, тенденції розвитку, естетичні пошуки, художні відкриття. Світоглядні й естетичні засади модернізму та авангардизму. Традиції та новаторство у прозі, поезії, драматургії. Ідейно-художній аналіз одного з творів.
41. Місце Франца Кафки у літературному процесі ХХ століття. Притчевість та метафоричність як домінанта художнього методу та стилю. Ідейно-художній аналіз новели «Перевтілення».
42. Творчий шлях Томаса Манна. Філософські основи творчості, специфіка художнього методу. Проблематика, ідейний зміст та художні особливості новелістики Манна.
43. Пошуки нових засад і форм зображення світу й відтворення суперечностей у людського життя у поезії ХХ сторіччя. Широкий спектр літературних течій та художніх програм. Найвідоміші представники авангардистських та модерністських течій першої половини ХХ століття (Гійом Аполлінер, Федеріко Гарсія Лорка, Райнер Марія Рільке та ін.). Аналіз творчості одного з авторів (за вибором).
44. Основні принципи «епічного театру» Бертольда Брехта. Драма «Матінка Кураж та її діти». Історико-літературні джерела та сучасний політичний підтекст твору, його антивоєнний пафос й алегоричний сенс.
45. Література «потoku свідомості» як феномен літератури ХХ століття. Жанрово-стильові особливості прози Марселя Пруста та Джеймса Джойса. Ідейно-художній аналіз одного з творів.
46. Особливості світогляду та життєвого шляху Е. Гемінгвея та їх відбиття у творчості. Повість Е. Гемінгвея «Старий і море» - квінтесенція роздумів і міркувань

письменника про людину і її місце у Всесвіті. Проблематика, характеристика образів.

47. Феномен літератури «втраченого покоління» у літературному процесі I половини ХХ століття. Концепція людини та світу у творчості Еріха М. Ремарка, Ернеста Гемінгвея, Френсіса С. Фітцджеральда. Ідейно-художній аналіз одного з творів.

48. Гуманістичні основи творчості Антуана де Сент-Екзюпері. Ідейно-художній аналіз філософської казки «Маленький принц».

49. Особливості відображення II світової війни у літературі ХХ століття (Пауль Целлан, Генріх Белль). Ідейно-художній аналіз твору на вибір.

50. Модерністські течії в драматургії 2-ої половини ХХ століття. «Іронічний театр» Фрідріха Дюрренматта. Проблематика та поетика трагікомедії «Гостина старої дами».

51. Французький екзистенціалізм у творчості Альбера Камю: проблематика, система образів, підтексти роману «Чума» та повісті «Сторонній».

52. Японська література другої половини ХХ століття: поетика та ідейно-художня спрямованість творів Кавабати Ясунарі. Аналіз повісті «Тисяча журавлів».

53. Французький театральний авангард середини ХХ-го століття. «Театр абсурду» Ежена Йонеско та Семюеля Беккета.

54. Екзистенціалізм та філософські підтексти творчості Вільяма Голдінга. Роман «Володар мух» як антиробінзонада. Система образів та символіка твору.

55. Феномен латиноамериканської літератури ХХ століття. Схрещення західноєвропейської модерністської традиції з національним міфологічним баченням у творчості Габріеля Г. Маркеса. Синтез реального і фантастичного в оповіданні Г. Гарсія Маркеса «Стариган із крилами». Відображення моральної деградації людства. Символічний зміст образу янгола.

56. Америка 50-их років ХХ-го століття у романі Дж.Д.Селінджера «Ловець у житті». Концепція образу головного героя та художні прийоми його втілення.

57. Жанр антиутопії у літературі ХХ-го століття: проблеми, символи, перестороги. Твори Джорджа Орвелла, Рея Бредбері. Аналіз одного з них на вибір.

58. Постмодернізм у літературі: генеза, поетика, жанри, представники. Головні риси напряму («Парфуми» Патріка Зюскінда, М.Павич «Скляний равлик»).

59. Роман Патріка Зюскінда «Парфуми» у дзеркалі постмодернізму. Сенс центральної метафори запаху. Художні прийоми творення образу головного героя Жана-Батиста Гренуя.

60. Художні закономірності розвитку світової літератури межі ХХ–ХХІ століття Явище масової літератури. Літературний бестселер. Детектив. Жанр фентезі. Містифікація, парадоксальність, пародійність та епатаж як ознаки сучасної літератури. Ідейно-художній аналіз одного з творів за вибором.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ
З ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Загальна кількість балів 25

Показники успішності студента (в балах)	Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою
22–25	A	<p>Студент на високому рівні володіє знаннями про генезис і суспільно-історичні умови розвитку світового літературного процесу від античності до XXI ст, стан культури та науки на різних історичних етапах, окреслює досягнення світової літератури в різні часи її розвитку. Демонструє досконале знання та розуміння понятійного апарату з тієї чи іншої теми, вільно оперує різноманітними класифікаціями.</p> <p>Відповідь на поставлені питання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями. Викладений матеріал має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє способами концентрованого викладу матеріалу. Демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання. У відповіді майже не трапляються мовленнєві помилки.</p> <p>Студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, розуміє ідейне багатство та високі достоїнства зарубіжної літератури; логічно і послідовно викладає матеріал, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить зв'язки, наводить і коментує їх, мотивує оцінку прочитаних творів, аналізує твори у єдності форми та змісту,</p>	Відмінно

		розуміє їх ідейно-тематичне спрямування, а також особливості жанрової специфіки, композиційно-сюжетної структури, образної системи, мови й стилю.	
18–21	В	<p>Студент на достатньому рівні знає генезис і суспільно-історичні умови розвитку світової літератури від античності до ХХІ ст., стан культури та науки на різних історичних етапах. Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер.</p> <p>Відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу. Недостатньо вираженою та аргументованою є доказова база. Студент вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації. У відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.</p> <p>Студент засвоїв матеріал, вільно викладає його, але в нього є незначні проблеми з розумінням суспільного, історичного й естетичного значення літературного твору у зв'язку з історичними й історико-літературними умовами епохи. Не завжди дотримується логіки викладу, хоча вільно орієнтується у хронології літературних процесів, знає основні положення з теорії літератури.</p>	Добре

14-17	С	<p>Студент знає генезис і суспільно-історичні умови розвитку світової літератури від античності до ХХІ ст., стан культури та науки на різних історичних етапах, але недостатньо аргументовано є доказова база, допускаються помилки чи неточності у вживанні термінів, є проблеми з розумінням суспільного, історичного й естетичного значення літературного твору у зв'язку з історичними й історико-літературними умовами епохи. Студент вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації. Відповідь може бути неточною в якомусь одному фрагменті, може порушуватися логіка й послідовність викладу, трапляються окремі мовленнєві помилки.</p>	Добре
10-13	D	<p>Студент володіє достатніми знаннями про генезис і суспільно-історичні умови розвитку світової літератури від античності до ХХІ ст., стан культури та науки на різних історичних етапах. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер. Вони застосовуються переважно при розв'язанні завдань репродуктивного характеру. У відповідях відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь має формальний характер, відсутня чіткість, структурованість. У відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.</p> <p>Студент відтворює засвоєний матеріал не завжди логічно і послідовно, губиться при необхідності критичного аналізу творів, але він може коментувати різні літературні процеси певної доби, аналізувати твір на різних рівнях, хоча і не дотримується послідовності аналізу.</p>	Задовільно

11	Е	Студент володіє фрагментарними знаннями про генезис і суспільно-історичні умови розвитку світової літератури від античності до ХХІ ст., стан культури та науки на різних історичних етапах, не може окреслити досягнення світової літератури в різні часи її розвитку. Аналіз художнього твору може підмінятися примітивним трактуванням змісту твору. Студент не здатен аргументувати теоретичні положення. Відповідь неповна, фрагментарна з чисельними фактичними та мовленнєвими порушеннями.	Задовільно
10 і менше	FX	Студент не володіє знаннями про генезис і суспільно-історичні умови розвитку світової літератури від античності до ХХІ ст., стан культури та науки на різних історичних етапах. Студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності. Оперує лише загальними фразами. Відтворює лише окремі фрагменти, називає лише розрізнені факти, дає відповідь у формі висловлювання (судження). Наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки, епізодичні знання з курсу, які не дають цілісної уяви про літературний процес. Студент не може дати повну відповідь на питання, не орієнтується в хронології літературних процесів. Не орієнтується в питаннях із теорії літератури.	Незадовільно

Література:

1. Ковбасенко Ю. Антична література. Навчальний посібник. – К., 2012. 248 с. Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5849/1/Y_Kovbasenko_AL_21_GL.pdf
2. Пащенко В. 1., Пащенко Н. І. Антична література: Підручник. — К.: Либідь, 2001. — 718 с. Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk644465.pdf>
3. Козлік І. Антична література.- Івано-Франківськ. 2020. 180 с. Режим доступу: <https://ru.calameo.com/read/002820791093b4d06503a>

4. Шаповалова М., Рубанова Г., Моторний В. Історія зарубіжної літератури Середніх віків та доби Відродження- Львів, 1993. Режим доступу: <https://www.academia.edu/7418320/>
5. Козлик І.В. Світова література доби середньовіччя та епохи Відродження. Навч. Посібник. Івано-Франківськ, 2011. 344 с. <http://ru.calameo.com/read/0028207917d0ac955b8ee>
6. Давиденко Г.Й., Акуленко В.Л. Історія зарубіжної літератури Середніх віків та доби Відродження.К., 2007. <http://www.subject.com.ua/pdf/125.pdf> 2. Режим доступу: <http://www.ex.ua/72479770>
7. Артамонов С. Історія зарубіжної літератури XVII - XVIII ст. М., 1988.
8. Давиденко Г.Й., Величко М.О. Історія зарубіжної літератури 17-18 ст. К., 2007. Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_KhVII-XVIII_stolittia/
9. Єрофєєва Н.Е. Зарубіжна література XVII століття. Навчальний посібник. М., 2005.
10. Пахсар»ян Н.Т. Історія зарубіжної літератури XVII - XVIII століть. Навчально- методичний посібник. М., 1996. 102 с.
11. Давиденко Г.Й., Чайка О.М. Історія зарубіжної літератури XIX - початку XX століття. К., 2009. http://www.kafedragum-artcollege.edukit.km.ua/Files/downloads/308686_0499D_davidenko_g_y_chayka_o_m_istoriya_zarubizhno_literaturi_xix.pdf
12. Дітькова С.Ю. Історія зарубіжної літератури XIX століття (Курс лекцій). Режим доступу: <http://library.znu.edu.ua/files/sto.htm>
13. Наливайко Д. С, Шахова К. О. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму: Підручник. К: Заповіт, 1997. 464 с. <http://194.44.152.155/elib/local/sk637758.pdf>
14. Ніколенко О. Мацапура В. Літературні епохи, напрями, течії. Київ : Педагогічна преса, 2014. 228 с. URL: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/Nicolenko.pdf>
15. Тверітінова Т., Шовкопляс Г. Історія зарубіжної літератури XIX століття. Перша половина: доба романтизму. Київ, 2018. URL : http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/24735/1/T_Tveritinaova_Istor_zar_lit_2018_IF_KSL.pdf
16. Степанова А.А. Зарубіжна література XIX століття. Романтизм: навчальний посібник для студентів-філологів. Дніпропетровськ, 2015. 160 с. Режим доступу: <http://ir.duan.edu.ua/handle/123456789/1658>
17. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття: навч. посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / Г. Й. Давиденко, О. М. Чайка [2ге вид.]. К.: Центр учбової літератури, 2007. 400 с. http://www.kafedragum-artcollege.edukit.km.ua/Files/downloads/308686_0499D_davidenko_g_y_chayka_o_m_istoriya_zarubizhno_literaturi_xix.pdf
18. Тверітінова Т.І. Історія зарубіжної літератури XIX століття. Доба реалізму :

навч. посіб. для студ. / Т.І. Тверітінова. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 424 с. Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/355870624.pdf>

21. Кушнірова Т. Модернізм і постмодернізм в зарубіжній літературі.

Полтава,

2018. http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/4759/1/%D0%9A%D1%83%D1%88%D0%BD%D1%96%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%B7%D0%B0%D1%80_%D0%BB.pdf

22. Помазан І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття. Харків, 2016.

https://nua.kharkov.ua/wp-content/uploads/2020/08/Pomazan_I_ZL_RP-3_Pidruchnik_XX_st.pdf

23. Кузьменко В. Історія зарубіжної літератури ХХ ст. Київ, 2010.

<https://www.twirpx.com/file/2172842/>

КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Головною метою курсу з методики викладання зарубіжної літератури в школі є підготовка студента-філолога до практичної діяльності, формування професійних умінь і навичок з методики навчання літератури. Відтак програма державного комплексного екзамену передбачає перевірити рівень сформованості основних знань, вмінь та компетенцій майбутнього вчителя: розуміння методологічних основ дисципліни, системи теоретичних знань у галузі методики викладання зарубіжної літератури у середніх навчальних закладах, рівня готовності студента до проведення уроків зарубіжної літератури у школі, вміння створювати ефективні навчальні ситуації в освітньому та виховному процесі, готовності та вміння працювати з фаховими виданнями і методичними джерелами, зрілість методичних суджень щодо специфіки викладання зарубіжної літератури в школі тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі компетентності:

ПРЗ 1. Знає сучасні філологічні й дидактичні засади навчання зарубіжної літератури.

ПРЗ 5. Знає державний стандарт загальної середньої освіти, навчальні програми зарубіжної літератури для ЗНЗ та практичні шляхи їхньої реалізації в різних видах урочної та позаурочної діяльності.

ПРЗ 6. Має творчо-критичне мислення, творчо використовує різні теорії й досвід (вітчизняний, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.

ПРУ 1. Уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.

ПРУ 6. Використовує гуманістичний потенціал рідної й зарубіжної літератур для формування духовного світу юного покоління громадян України.

ПРУ 9. Застосовує сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах.

ПРУ 10. Володіє методами й методиками діагностування навчальних досягнень учнів із зарубіжної літератури; уміє здійснювати педагогічний супровід самовизначення учнів, підготовки до майбутньої професії.

ПРУ 11. Здатний до рефлексії, має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

ПРК 1. Формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальним партнерами, учнями (вихованцями) та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.

ПРК 2. Ефективно спілкується в науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування.

ПРК 3. Організовує навчально-виховний процес у ЗНЗ, співпрацю учнів (вихованців), ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).

Програма кваліфікаційного екзамену з методики навчання зарубіжної літератури

Загальні питання методики викладання зарубіжної літератури. Методика викладання зарубіжної літератури як наука і зарубіжна література як навчальний предмет. Методологічні основи викладання зарубіжної літератури в загальноосвітній школі.

Особливості вивчення літератури як виду мистецтва і науки. Об'єкт і предмет методики. Проблеми літературної освіти у школі.

Законодавча база, яка регулює процес викладання зарубіжної літератури в українській школі. Історія становлення предмета в школі. Мета і завдання шкільних курсів літератури у контексті Національної доктрини розвитку освіти в Україні ХХІ ст. Методологічні основи викладання зарубіжної літератури. Диференціація понять "зарубіжна література" і "світова література". Статуси предметів "Українська література" і "Зарубіжна література" в середніх навчальних закладах України різних типів. Причини, які зумовили впровадження курсу "Зарубіжна література": націоналізація української освіти, орієнтація України на світову спільноту.

Зв'язок методики з суміжними науками: літературознавством, мовознавством, педагогікою, психологією, естетикою, етикою та іншими, а також методикою навчання української літератури. Українська та зарубіжна література в школі як засіб глобалізації та лібералізації української освіти і перебудови її на засадах особистісно зорієнтованої педагогіки, шлях до формування нерепресивної свідомості і нонконформізму.

Принципи, методи, прийоми і види робіт з літератури. Поняття про педагогічні технології. Принципи викладання зарубіжної літератури, обумовлені специфікою літератури як виду мистецтва. Поняття «метод», «прийом», «засоби», їх значення. Класифікація методів навчання, їх специфіка, принципи вибору. Метод творчого читання як один із основних методів вивчення художньої літератури, прийоми реалізації, види робіт. Метод евристичної бесіди, прийоми реалізації, види робіт. Види бесід (за заздальгідь складеними питаннями, вільна, евристична). Дослідницький метод та специфіка його впровадження у класах з різними рівнями сформованості читацької компетентності. Мета і завдання використання репродуктивного методу.

Компаративний аналіз на уроках зарубіжної літератури. Формування читацької компетентності, пізнавальної творчої активності, самостійності учнів у набутті знань, умінь та навичок. Проблемне вивчення художнього твору на уроках літератури. Використання ІКТ на уроках зарубіжної літератури.

Типи і структура уроків зарубіжної літератури. Психолого-педагогічні основи змісту та технологій сучасного уроку літератури. Вимоги до уроку. Мета уроків літератури: літературний розвиток, збагачення мовного запасу учнів, формування компетентностей, виховання всебічно розвиненої творчої особистості. Принципи класифікації уроків зарубіжної літератури у методиці. Типологія уроків літератури. Нестандартні та інноваційні уроки літератури. Особливості організації та проведення уроків зарубіжної літератури під час дистанційного навчання.

Основні структурні елементи сучасного уроку зарубіжної літератури. Поняття «навчальна ситуація». Професійні вимоги до учителя зарубіжної літератури. Підготовка учителя до уроку зарубіжної літератури.

Планування роботи учителя-словесника: календарні, тематичні, календарно-тематичні, поурочні плани, їх мета та структура. Плани і плани-конспекти уроків. Наукові вимоги до їх структури. Підручники та посібники з зарубіжної літератури, їх характеристика. Реалізація міжпредметних, міжлітературних та міжмистецьких зв'язків на уроках зарубіжної літератури

Літературний розвиток школярів. Проблеми і шляхи особистісного розвитку школярів та формування у них читацьких умінь та навичок. Проблема читача та читання у сучасній школі та суспільстві. Роль аналізу художнього тексту у літературному розвитку учнів та формуванні критичного мислення. Рівні читацького розвитку, критерії його оцінювання. Етапи сприйняття художнього твору читачами різних рівнів. Шляхи, методи та прийоми виховання школяра-читача. Виховання читацької культури, духовної і творчої потреби у художній літературі. Діяльність учителя з формування читацьких інтересів учнів.

Етапи та шляхи вивчення художнього твору зарубіжної літератури у школі. Основні етапи роботи з художнім текстом, запропоновані різними вченими – методистами (Л. Мірошніченко, Є. Волощук, Б. Бігун та ін.). Підготовка до сприйняття та аналізу художнього твору. Форми підготовки. Види вступних занять. Читання як етап роботи над художнім твором. Види читання. Аналіз як необхідний етап вивчення художнього твору. Шляхи аналізу художнього твору, запропоновані традиційною методикою: «услід за автором», пообразний, проблемно-тематичний. Впровадження у шкільну практику нових видів аналізу художнього твору: хронотопічного, філологічного, компаративного, культурологічного та ін. Оптимальне поєднання репродуктивної та пошукової роботи учнів під час вивчення художнього твору. Підсумкові заняття при вивченні художнього твору: завдання, види.

Вивчення художніх творів у їх родовій специфіці. Психолого-педагогічні особливості сприйняття художніх творів різних жанрів учнями різних вікових груп. Специфіка та етапи вивчення епічних творів у середній та старшій школі. Особливості вивчення ліричних творів. Методи та прийоми аналізу. Роль виразного читання у процесі осягнення лірики. Вивчення драматичних творів у середніх та старших класах: етапи, методи, прийоми.

Вивчення оглядових та монографічних тем. Місце та види оглядових тем у шкільному курсі вивчення зарубіжної літератури. Особливості методики вивчення оглядових тем. Поняття про монографічні теми, їх місце та завдання у процесі

вивчення зарубіжної літератури. Зв'язок монографічних тем з оглядовими. Особливості планування системи уроків з монографічної теми. Словесно-графічна наочність при вивченні монографічних та оглядових тем. Методика використання наочності у різних навчальних ситуаціях.

Формування теоретико-літературних понять на уроках зарубіжної літератури. Місце теоретико-літературних знань у системі літературної освіти школярів. Літературознавчі поняття як інструмент аналізу художнього твору. Методи і прийоми роботи вчителя з вивчення теоретико-літературних понять у середніх класах. Наукові основи формування системи літературознавчих понять у школярів старших класів. Види навчальної діяльності учнів.

Розвиток літературно-творчих здібностей учнів та оцінювання їх навчальних досягнень. Основні та допоміжні види робіт з розвитку усного та писемного мовлення учнів середніх та старших класів. Твір та есе з літератури. Основні вимоги до написання. Оцінка й аналіз учнівських творчих робіт. Самостійна навчальна та літературно-творча діяльність учнів: види та способи організації. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів із зарубіжної літератури.

Формування теоретико-літературних понять на уроках зарубіжної літератури. Місце теоретико-літературних знань у системі літературної освіти школярів. Літературознавчі поняття як інструмент аналізу художнього твору. Методи і прийоми роботи вчителя з вивчення теоретико-літературних понять у середніх класах. Наукові основи формування системи літературознавчих понять у школярів старших класів. Види навчальної діяльності учнів.

Позакласна і позашкільна робота з зарубіжної літератури. Мета і завдання позакласної та позашкільної роботи з зарубіжної літератури. Принципи організації, форми, види позакласної та позашкільної роботи з зарубіжної літератури. Організація роботи з позакласного читання. Форми співпраці з бібліотекою. Гурткова робота та принципи її організації. Літературне краєзнавство, види та форми роботи.

ЗАВДАННЯ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Назвіть і коротко охарактеризуйте основні шляхи аналізу, що використовуються на уроках зарубіжної літератури. Розробіть план одного з уроків з вивчення повісті-казки Е. Т. А. Гофмана «Малюк Цахес на прізвисько Циннобер». Обґрунтуйте доцільність обраного вами шляху та методів аналізу.

2. Охарактеризуйте особливості сприйняття та вивчення епічних творів на уроках зарубіжної літератури. Розробіть план уроку з вивчення одного з творів Античності в середніх класах. Обґрунтуйте доцільність використання методичних прийомів.

3. Проаналізуйте один із шкільних підручників із зарубіжної літератури. Оцініть його зміст, якість подання матеріалу та формулювання завдань, вимоги до оформлення тощо.

4. Охарактеризуйте особливості сприйняття та вивчення ліричних творів на уроках зарубіжної літератури. Визначте місце поезії французького символізму у

шкільній програмі із зарубіжної літератури. Розробіть план уроку з вивчення творчості одного з французьких символістів.

5. Охарактеризуйте особливості сприйняття та вивчення драматичних творів на уроках зарубіжної літератури. Розробіть систему уроків, на яких аналіз комедії Мольєра «Міщанин-шляхтич» здійснюється шляхом «услід за автором». Обґрунтуйте доцільність використання обраних вами методичних прийомів.

6. Назвіть й коротко охарактеризуйте види планування в сучасній методиці викладання зарубіжної літератури. Визначте місце творчості Шекспіра у шкільному курсі зарубіжної літератури. Складіть тематичний план вивчення творів поета у 8 або 10 класі. Обґрунтуйте доцільність саме такого розподілу годин.

7. Визначте основні вимоги до сучасного уроку зарубіжної літератури. Назвіть його структурні елементи. Розробіть план уроку вивчення одного з творів літератури Середньовіччя. Назвіть структурні елементи уроку.

8. Охарактеризуйте класифікації уроків літератури в методиці. Визначте специфіку нестандартних уроків. Розробіть план нестандартного уроку за однією з п'єс Вільяма Шекспіра. Обґрунтуйте доцільність використання обраних вами методичних прийомів.

9. Охарактеризуйте етапи літературної освіти школярів. Визначте специфіку проведення уроків зарубіжної літератури в середніх і старших класах. Складіть систему завдань і запитань для перевірки знань з теорії літератури в 7 і 11 класах. Поясніть, чим буде відрізняється робота із засвоєння теорії літератури учнями цих класів.

10. Назвіть й охарактеризуйте основні види вступних занять в середніх і старших класах та їх особливості. Підготуйте вступне слово до однієї з тем, що вивчається в середніх класах. Визначте, у чому його специфіка.

11. Назвіть основні етапи вивчення твору зарубіжної літератури, запропоновані різними вченими-методистами (Л. Мірошніченко, Є. Волощук, Б. Бігун). Розробіть план уроку вивчення поезії у середніх класах. Охарактеризуйте основні етапи аналізу ліричного твору.

12. Охарактеризуйте специфіку вивчення біографії письменника в середніх і старших класах. Розробіть план уроку з вивчення біографії Д. Г. Байрона. Обґрунтуйте доцільність введення того чи іншого біографічного матеріалу.

13. Охарактеризуйте особливості вивчення теорії літератури в середніх і старших класах. Розробіть план уроку з вивчення одного з творів літератури постмодернізму. Обґрунтуйте доцільність використання обраних вами методичних прийомів.

14. Охарактеризуйте особливості вивчення оглядових тем у шкільному курсі зарубіжної літератури. Розробіть план уроку з вивчення оглядової теми «Модернізм у літературі першої половини ХХ століття».

15. Охарактеризуйте особливості розвитку усного та писемного мовлення на уроках зарубіжної літератури. Складіть 10 тем для учнівських творів за романом «Червоне і чорне» з урахуванням вікових та читацьких особливостей школярів.

16. Аргументуйте важливість домашніх завдань із зарубіжної літератури. Охарактеризуйте їх види та вимоги до виконання. Сформулюйте домашні завдання до кожного з трьох уроків за повістю Бальзака «Гобсек». Обґрунтуйте їх доцільність.

17. Охарактеризуйте особливості позакласної та позашкільної роботи із зарубіжної літератури. Наведіть тему та план позакласного заходу, проведеного під час педагогічної практики. Обґрунтуйте використані методи та форми роботи.

18. Охарактеризуйте особливості порівняльного аналізу оригіналу й перекладу на уроках зарубіжної літератури. Складіть запитання та завдання для порівняльного аналізу перекладів поезії Гайне «Ein Fichtenbaum steht trinsam» («Самотній кедр на стромині»).

19. Охарактеризуйте особливості шкільного диспуту із зарубіжної літератури. Визначте та обґрунтуйте теми 2-3 диспутів за трагікомедією Фрідріха Дюрренматта «Гостина старої дами».

20. Поясніть суть основних принципів класифікації методів навчання. Охарактеризуйте методи навчання на уроках зарубіжної літератури. Складіть 10 запитань для організації евристичної бесіди за оповіданням Генріха Белля «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...».

21. Охарактеризуйте особливості компаративного аналізу художнього твору на уроках зарубіжної літератури. Наведіть приклади використання елементів компаративістики у практиці викладання зарубіжної літератури у середній школі.

22. Охарактеризуйте особливості хронотопічного аналізу художнього твору на уроках зарубіжної літератури. Складіть запитання до новели Франца Кафки «Перевтілення», що дозволяють охарактеризувати просторово-часові відношення у творі.

23. Охарактеризуйте особливості проблемно-тематичного шляху аналізу художнього твору на уроках зарубіжної літератури. Розробіть план уроку з вивчення роману Ф. Стендаля «Червоне і Чорне», на якому буде реалізуватися проблемно-тематичний шлях аналізу.

24. Охарактеризуйте особливості пообразного шляху аналізу художнього твору на уроках зарубіжної літератури у 10–11 класах. Розробіть систему уроків, на яких аналіз роману Оскара Вайльда «Портрет Доріана Грея» здійснюється пообразним шляхом. Сформулюйте та обґрунтуйте теми для уроків.

25. Поясніть суть, завдання та прийоми реалізації репродуктивного методу на уроках зарубіжної літератури. Розробіть план вступного уроку з вивчення п'єси Бертольда Брехта «Матінка Кураж та її діти». Обґрунтуйте доцільність використання репродуктивного методу на уроці.

26. Охарактеризуйте особливості та методику проведення підсумкових занять в системі вивчення художнього твору. Розробіть план підсумкового заняття з вивчення

роману Мігеля де Сервантеса «Дон Кіхот». Обґрунтуйте доцільність використання обраних вами методичних прийомів.

27. Охарактеризуйте види вступних занять та їх специфіку. Розробіть план вступного уроку до вивчення сонетної спадщини Франческо Петрарки.

28. Охарактеризуйте особливості пообразного шляху аналізу художнього твору. Розробіть план уроку з вивчення повісті Марка Твена «Пригоди Тома Соєра», на якому буде реалізуватися пообразний шлях аналізу. Обґрунтуйте обрані методи та форми роботи.

29. Охарактеризуйте етапи вивчення ліричних творів на уроках зарубіжної літератури. Визначте місце творчості Дж. Г. Байрона у шкільному курсі зарубіжної літератури. Назвіть основні етапи роботи над поезією Байрона «Мій дух як ніч» або «Хотів би жити знов у горах». Обґрунтуйте доцільність кожного етапу.

30. Охарактеризуйте особливості сприйняття та вивчення епічних творів учнями пропедевтичного етапу літературної освіти. Розробіть план уроку з вивчення оповідання О'Генрі «Дари волхвів» (або «Останній листок») у 7 класі. Обґрунтуйте доцільність використання обраних вами методичних прийомів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Загальна кількість балів 25

Показники успішності студента (в балах)	Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою
22–25	A	Під час відповіді на екзамені студент: <ul style="list-style-type: none"> • демонструє повне знання історії та теорії методики навчання зарубіжної літератури; • виявляє термінологічно точне знання методичних понять, їх правильне застосування; • показує вміння дати розгорнуту, логічно побудовану відповідь, яка демонструє ерудицію і глибокі знання студента, відповідає вимогам культури мови; • вільно використовує набуті теоретичні знання та знання з методики	Відмінно

		<p>під час аналізу практичного матеріалу, пов'язує програмовий матеріал із профілем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.</p>	
18–21	В	<p>Студент демонструє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • термінологічно точне знання літературознавчих та методичних понять, але недостатнє вміння їх застосування в окремих ситуаціях; • вміння висловлювати свої міркування стосовно тих чи інших методичних проблем, але припускається певних незначних неточностей і помилок у логіці викладу теоретичного матеріалу або при аналізі практичного; • практичні навички, що опираються на теоретичну підготовку з методики навчання зарубіжної літератури. 	Добре
14-17	С	<p>Під час відповіді студент виявляє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вміння дати розгорнуту логічну відповідь, але йому бракує чіткої аргументації, у відповіді наявні мовленнєві помилки; • практичні навички поступаються теоретичній та методичній підготовці; • домінує репродуктивний тип відповіді. 	Добре

<p>10-13</p>	<p>D</p>	<p>Студент виявляє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • неповне знання розвитку методики навчання зарубіжної літератури; • у визначенні термінології допущені недоречності і невідповідності, недостатні вміння її застосування на практиці; • недостатньо сформовані знання про шляхи аналізу художнього тексту на уроці і поза ним, недосконале вміння добирати методи чи прийоми роботи, аргументувати використання тих чи інших методичних інструментів; • відповідь неповна, основні положення недостатньо аргументовані, допущені мовні помилки. 	<p>Задовільно</p>
<p>11</p>	<p>E</p>	<p>Студент виявляє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • суттєві прогалини у знаннях, з методики викладання літератури; • слабкі навички самостійного аналізу теоретичних, практичних і методичних проблем, запропонованих у білеті; • задовільні навички ведення наукової дискусії; • відповідь неповна, основні положення слабо аргументовані, допущені мовні помилки; • неточності у знаннях, відсутність вмінь оцінювати факти та явища методичного характеру. 	<p>Задовільно</p>
<p>10 і менше</p>	<p>FX</p>	<p>Студент виявляє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • слабкі знання змісту курсу методик навчання зарубіжної літератури; не опанував наукові першоджерела, шкільні програми, художні тексти, літературно-критичні матеріали; • низький рівень історико-літературних та літературознавчих знань; • низький рівень методичних знань; 	<p>Незадовільно</p>

		• поверхова відповідь, наявність грубих помилок у фактичному матеріалі, мова бідна, невиразна.	
--	--	--	--

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бандура О. Міжпредметні зв'язки в процесі вивчення української літератури. К., 1984.
2. Волошина Н. Й. Наукові основи методики літератури: Посібник К.: Ленвіт, 2002. 344 с.
3. Грищенко В. Підручник, якого не ... ждуть // Українська мова і література в школі. 2003. №6. С.79-80.
4. Ісаєва О.О. Концептуальні основи аналізу художнього тексту в школі (Про герменевтичну спрямованість цього аналізу) // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2004. № 6. С. 2-5.
5. Ісаєва О. О. Організація та розвиток читацької діяльності школярів при вивченні зарубіжної літератури: Посібник для вчителя. К.: Ленвіт, 2000. 184 с.
6. Ісаєва О. О. Теорія і технологія розвитку читацької діяльності старшокласників у процесі вивчення зарубіжної літератури : Монографія. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. 380 с.
7. Клименко Ж. В. Теорія і технологія вивчення перекладних художніх творів у старших класах загальноосвітньої школи. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. 340 с.
8. Мацевко-Бекерська Л. В. Методика викладання світової літератури: Навчально-методичний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021.
9. Мірошніченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник. К.: Вища школа, 2007. 415 с.
10. Наукові основи методики літератури. Навчально-методичний посібник / За ред. доктора пед. наук, проф., члена-кореспондента АПН України Н.Й.Волошиної. К.: Ленвіт, 2002. С. 260-275.
11. Неділько В. Методика викладання української літератури в середній школі. К., 1978. С.34-63.
12. Ніколенко О. М. Сучасний урок зарубіжної літератури: Посібник. 5–11 класи. К.: ВЦ «Академія», 2003. 288 с.
- 13.
14. Нормативно-правове забезпечення освіти. У 4-х ч. Х.: Видав. гр.. "Основи", 2004. Ч.1. 144 с.
15. Пасічник Е.А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти. К.: Ленвіт, 2000.
16. Пасічник Е., Слоньовська О. Варіативність програм і підручників – це крок вперед чи назад? // Українська мова і література в школі. 2002. №3. С.46-50.
17. Перейма Л. Адажіо за лаштунками долі // Українська мова в гімназіях, ліцеях, колегіумах. 2005. № 10. С.145.

18. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник. К.: АСК, 2004. 192 с.
19. Професія – вчитель літератури: Словник-довідник [упор. Т. Чередник]. Тернопіль: Мандрівець, 2009. 140 с.
20. Попова Л. Підручник, якого ми так довго чекали. // Українська мова і література в школі. 2002. №5. С.80.
21. Савчинська Л. Підручник дітям на радість // Дивослово. 2004. №4. С.77-78.
22. Степанишин Б. Яким бути підручникові з літератури // Українська література в загальноосвітній школі. 1999. №1. С.57-62.
23. Ситченко А. Л. Методика викладання літератури: Термінологічний словник. К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2008. 132 с.
24. Худаш Л. Підвищення ефективності уроку з літератури. К.: Рад. школа., 1984.
25. Штейнбук Ф. М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2007. 313 с.